

RÓZSATEJ
kifűtött tejszappan 2 K
Szállás idejéig kölcsönöz a bőrnek.
balzsamszappan hozzá 60 L.

OSAN kifűtött fogápoló száj-
viz K.1.76, fogpor 85 L.

TANNINGENE legjobban
hajfestő szer 5 K
Hetekig megmarad és nem engedi festéket.
Sötétszöke, barnára és feketére.

ANTON J. CERNY, Wien, levelezőim
XVIII. Carl Ludwigstr. 6. Lerakati I. Maximilianstr. 9.
Raktár: gyógyszerárakban, parfümeriákban stb.

A **MARGIT-CREME** a fürangó hölgyek kedvenc
szépség szer, az egész világon el van terjedve.
Páratlan hatása szerencsés összehatásában rejlik, a bőr
szonnal felveszi és kiváló hatása már pár óra lefolyása alatt
észlelhető.

Mivel a **MARGIT-CREME** tartalmazza és hamisít-
ják, tessék eredeti védjeggyel lezárt dobozt elfogadni, mert csak
ilyen készítményért vállal a készítő mindenemű felelősséget.
A **MARGIT-CREME** tartalmazza, szitalan, vegy-
iszta készítmény, amely a külföldön általános feltűnést kelteti.

Ara 1 K. Margit-szappan 70 fill. Margit-póder 1.20.

Gyártja Földes Kelemen laboratóriuma Aradon.
Kapható minden gyógyszerár, illatszert- és droga-üzletben.

CALIFIG

Ideális háziszer
gyomorbántalmak, emésztési
zavarok és ezek következmé-
nyei esetében a „CALIFIG”
néven ismeretes

**Kaliforniai
Fügeszörp.**

Ize kellemes, hatása enyhe
és mégis biztos. Tisztítja az
emésztő szerveket, szabá-
lyozza az emésztést, vissza-
hódítván ezáltal az étvágyat
s az egészséget. A „Califig”
gyermeknek és felnőttek-
nek egyaránt jótékony szol-
gálatot tesz.

Kapható minden gyógyszerárban.
Nagy üveg 3 kor. Kis üveg 2 kor.

CALIFIG

Valódi brünni szövetek

az 1910. évi tavaszi és nyári idényre. ::

:: **Egy szelvény** :: 1 szelvény 7 K
3-10 méter hosszú 1 szelvény 10 K
1 szelvény 12 K
1 szelvény 15 K
1 szelvény 17 K
1 szelvény 18 K
1 szelvény 20 K

legelő teljes férfruhához
(kabát, nadrág és mellény)

:: **ára csak** :: 1 szelvény 20 K

Egy szelvényt fekete szalonkabáthoz 20.— K-ért, éppoly fal-
öltözöket, turistaloden, selyemkamragyári árakon küld
a mindenütt ismeri megközelítő és szolid postógyári raktár

Siegel-Imhof, Brünn 126
Minták ingyen és bérmentve.

Nagy előnyre szolgál mindenkinél, ha szövetszükség-
letéi direktre a gyártás helyén Siegel-Imhof cég-
nél rendel. Óriási forgalma miatt állandóan a legnagyobb
választék a legjobb szövetekből.

„ **SZABOTT, LEGOLCSÓBB ÁRAK!** ”
Bármely megrendelés teljesítése szigorúan mintáú és figyelme.

Legelőteljes és legjobb beszerzési forrás
Magyarországon gramofonok és lemezekben
TOTH JOZSEF gramofon gyári nagy rakt.
Szeged, Könyök-utca 6.

!!! **Kérjen ingyen árjegyzék!** !!!
Vizsionelárusítók keresztetnek.

Dr. Gaspary-féle gépek

és gyártási rendszere mindenütt kipróbált és
mint elsőrendűnek ismeretesek. — Komok, kö-
bányahulladékok, szilik stb. Ilyen anyagokból,
falazóteglák, tetőcserepek, padlólapok, csator-
nacsövek, vályuk és egyéb termékek előállítás-
ához szükséges gépek és formák különböző
árban. — Kérjük gyárunk megtekintését.
:: 228. számú általános jegyzék ingyen. ::

Dr. GASPARY & Co.
:: **MARKRANSTADT, Leipzig mellett.** ::

VASÁRNAPI UJSÁG

19. SZ. 1910. (57. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ **HOITSY PÁL.** FŐMUNKATÁRS **MIKSZÁTH KÁLMÁN.** BUDAPEST, MÁJUS 8.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Egyes szám Előfizetési Egész évre — 16 korona. A „Világkronika”-val Kalföldi előfizetésekre a postailag meg-
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. ára 40 fillér. feltételek: Félévre — 8 korona, negyedévenként 80 fillérel határozott viteldi is esatolandó.
Negyedévre — 4 korona. több.

A GRAFIKAI MŰVÉSZET TECHNIKAI ÉS HIVATÁSA.

A KÖZELMŰLT és a jelen zürzavaros művészi
forrongásain keresztül elmúlt nagy száza-
dokból szűrődik át hozzánk a grafikai mű-
vészet fényessége. Ma, a mechanikus sokszoro-
sítások özönében persze nehéz visszahelyezked-
nünk azon időkbe, mikor ezek szívében a fa-
metszet, a rézmetszet és a rézkarc egyedül hin-
tették el a szépség magvát, mikor ők egyedül
gyűjtötták fel a sejtelmet s a vágyódást, mint
szent gyertyákat a művészet titokzatos oltá-
rán. Vajjon mit jelenthetett kortársainak Dür-
er «Mária élete» vagy a «Nagy passzió» met-
szetsorozata, mit jelenthetett nagyanyáinknak
csak a csöpp «Aglája»-naplár, melynek min-
den «Kupfer»-jét kis szonett magyarázta?

Ma a rézmetszet génuusza dűledező várfalak
között aluszza esipkerőzsás álmaít, várva, mely
kor küldi majd feléje hívó szózatát, élesszemű,
acélszemű ébresztő lovagját. Korunk bizony-
nyal nem küldi el. Az impresszió művészeinek
nincs ideje szemlélni, munkájába hosszasan
elmerülni. A rézmetszet nyugalmas, befejezett
tökéletessége untatja, elvont eszmeisége fá-
rasztja őt, ki szívesen fél lehetőségek határain
belül marad s akadályok virtuóz kerüléséből
szívesen alkot programot. Ennek dacára a
rézmetszet magasatos különvilága még nem
elmúlt, de szükségképen eljövendő fogalom.
Általában sokszorosító szerepével, bár gyakran
tette lehetővé művészeinek a műfordítótól az
ihletett interpretátorig való emelkedést, még
nem merült ki erejének legjava. Egy új evo-

luczióknak a jelen, kissé feminin puhaságból és
kolorisztikusan édes érzékiességből való talán
már emelkedő hulláma minden bizonynyal
újából a felszínre fogja hozni, mint független,
önteremtő műfajt. Áhítatos, tiszta eszmeiségét
épen a mindent átható japonizmus ellenértéke
gyanánt nehezen nélkülözheti ma is művésze-
tünk. Bizonyos tünetek észrevehető modern
grafikánkban: egy minden dekoráció, minden
festői színességtől ment puritán, fémkemény
stílus, melynek gyökerei a jelen felszínességek
alatt mélyen visszanyúlhatnak a középkor for-
rásaihoz.

E komoly, szűkszavú stílus kezdeményezői
(Legros, Strang, Hollroyd) azonban nem hasz-
nálják az éles véső-acezt, a rézmetsző szer-
számát, ki azzal a rézlemez felületéből fard-

SOKAN KINLÓDNAK

meleg és nedves időben a viszketési bőrbajban, sömörben és fagyási fájdalomból eredő mindennemű kisebesedésekben szenvedők. Ilyenkor kiújulnak a régi bőrbántalmak, eccemák, az idült sebek. Akik elejét akarják venni az ilyen kellemetlen és fájdalmas betegségeknek, akik bőrhámlás, bőrrepedezés és bármilyen régi bőrbajból származó kellemetlenségektől teljesen meg akarnak szabadulni, azok saját érdekükben rendeljenek egy eredeti doboz

Erényi „ICHTHIOLO-SALICYL”-t

Használható: az arcon, hajközötti bőrbaj és kiütéseknél, ótvár, végbél és lábközötti gyakran előforduló feldörzsölések, kisebesedések és viszketési bántalmaknál, melegség által képződött kipállott égető fájdalomknál.

Orvosi nyilatkozatok szerint: a legjobb desinfiáló, hűsítő, erősen szárító szer.

Orvosi nyilatkozatok szerint: kizárólagos (specifikum) ellenszer és azonnali fájdalomcsillapító hámorhoidás bántalmaknál; aranyér ellen legbiztosabb szer.

Orvosi nyilatkozatok szerint: a végbél-daganatot lohasztja, visszafeljődését gyorsítja, tüzeségét elveszi, fájalmát megszünteti.

Orvosi nyilatkozatok szerint: az összes bőrbajok kezelhető feltűnő eredménnyel, anélkül, hogy bárminemű utókellemetlenségek előadnák magukat.

Orvosi nyilatkozatok szerint: összes sebeknél, kútegeknél, ótvárnál, nedves és száraz sömörnél, viszketegségi bőrbajoknál, ahol az összes szárító, gyógyító és desinfiáló szerekekkel (zink, karbol, jodoform, dermatol, xeroform, sublimat, praecipitat, Salicyl, Ichthiol, stb.) nem lehetett eredményeket felmutatni, ott a valódi „ERÉNYI-ICHTHIOLO-SALICYL” összeállítása kitűnőnek és értékesnek minősített.

A közönség részéről az elismerés oly frappáns és általános, hogy nem létezik oly nap, a mikor ilyen köszönőlevelek tömegesen ne érkezének. Mutatóul közlünk néhányat; az aláírást titoktartás megőrzése végett kénytelenek vagyunk mellőzni.

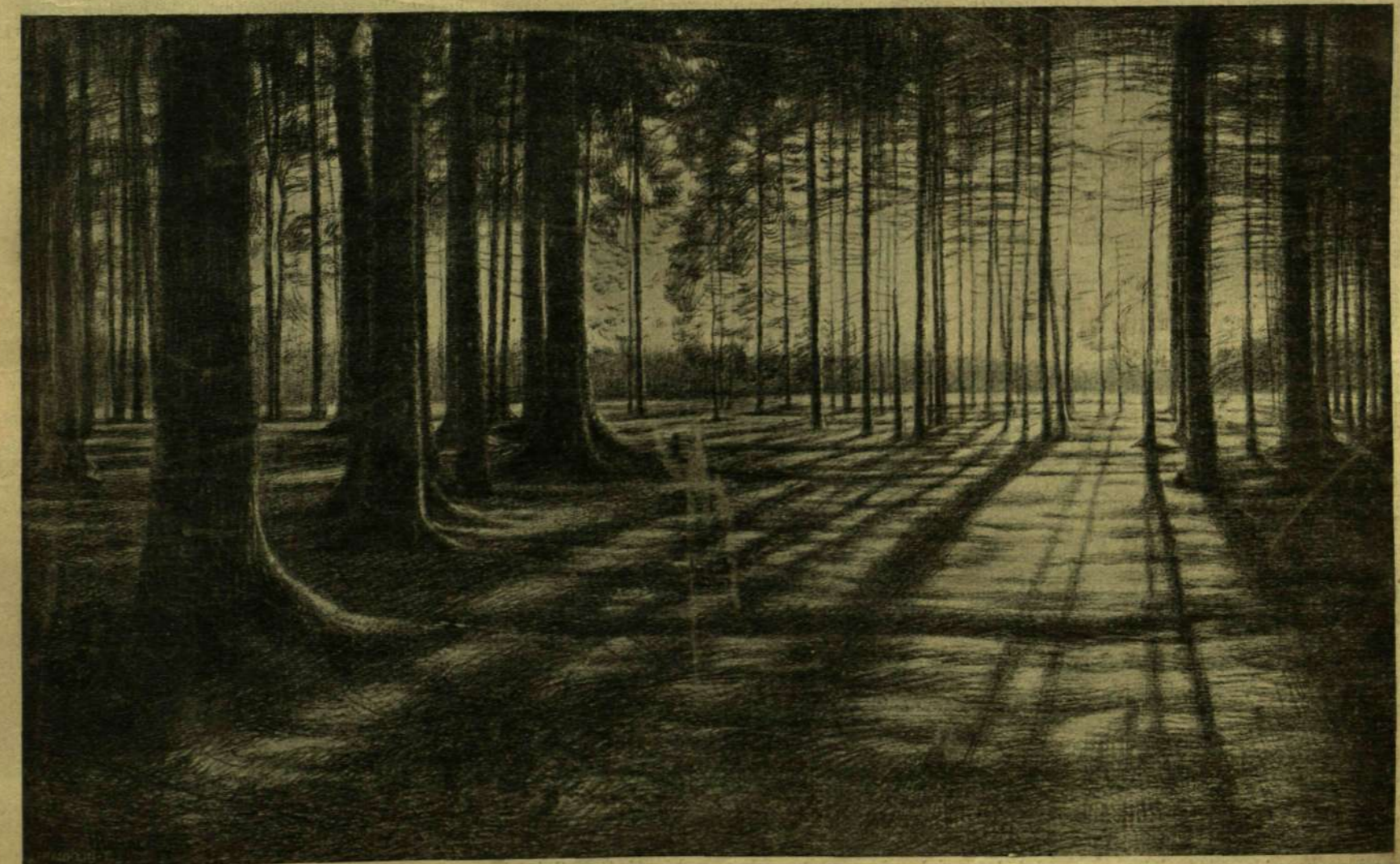
Köszönő levelek.

Egy külföldi tanár levele: Budapesti sógorom révén az Erényi Ichthyol-Salicyl híre ide is eljutott és nagyon örülök, hogy készítménye a hirdett betegségek ellen mindenkinél szépen bevált. Magam is mindig valami régi bőrbajban szenvedtem és most nyoma sincs betegségeknek. Nagyon szép dolog, hogy egy magyar gyógyszerész ma-nyar készítményével ilyen szép sikereket arat. Igaz tiszteltel vagyok **Dr. N. D.**

Egy jegyző így írt: Tekintetes gyógyszerész úr! Igen örülök, hogy az újságban megtaláltam hirdetését. Mióta az Erényi Ichthyol-Salicyl-t kenetetem fájdalmas láb-sebemre, azóta a folyás megszűnt és a seb heged. Kérek még egy dobozot, hogy teljesen megszabaduljak bajomtól. Szívvelyes üdvözléssel **H. K.**

Tisztelt gyógyszerész úr! Miután ugy halottam, hogy a vóm hozott ontól egy valódi gyógyszert, mely meggyógyította a 16 esztendő pikkelyes sömörjét, ne sajnáljon nekem is küldeni egyet belőle. Az árat a postán ki fogom szívesen fizetni, csak gyorsan tessék szállítani. Igaz szolgálja **B. Z.** uradalmi csász.

Egyedüli készítő:
ERÉNYI BÉLA Diana-gyógyszertára **Károly-körút 5.**
BUDAPEST, —
Eredeti nagy doboz ára 3 korona. (Postai rendelések utánvét mellett aznap eszközölhetnek.)

MODERN GRAFIKAI MŰVEK. — EGY SZÉP NAP VÉGE. — Kőrös Olgyal Viktortól.

ságosan kiszántotta rajzának vonalait. E vonal folytonos akadályokkal küzdve, a fémszilánkot útból lassú energiával félretolta született meg. Invenziója, földézése nagy szellemi erőfeszítést igényelt, tiszta, erős öntudatot. Ma alig tudunk művészt, kinek érzése ily állhatatosan tudna virasztani egy vonalbeli harmónia felett, az artisztikus idea úgyszólván kész formában jelenik meg nála, az elmélés az egy pillanatában, mikor tán legkevésbé várta, önként, saját órájában jön s váratlanul megihletti. Sőt minden túlgymelmes, akaratos tudatosság metódikus szabályosságba fagyasztáná érzését, melyet nem táplál a középkori ember egysége, nagy hite.

Ezért használja korunk grafikus művésze eszméinek kifejezésére előszeretettel a rézkarcot. A rézlemez felületét lehelletfinoman elhengerelt viaszréteggel vonja be, tije rajzolás közben csak a védő viaszréteget sebi meg, a felcsillanó rajzvonalt mélyítését maró savakkal végezteti. Az edzés idejétől függ a rajznak ereje, melyet így könnyen a leggyöngédebb vonalról a mély, goromba barázdáig fokozhat. E rajzvonalt általában nincs akadály, tele van azért léttel és mozgással, változik és játszik, átsiklik a forma különféle sávjai, majd ezt, majd azt jelezi, a nélkül, hogy észrevehetők, mely pillanatban cserél szerepet. Szenvedélye minduntalan kiteríti irányából s e változás, e türelmetlenség, e hirtelen átesapások és visszatérések a folytonos, eleven mozgás érzését közvetítik velünk, melyet a rézmetszet lassú, esalhatatlan vonala nem adhat meg nekünk.

Azért van a rézkarc vonalának oly jelentősége szerepe a grafikában, mivel nem gépies eszköz, de közvetlen, szuggesztív közvetítője az érzésnek. Nem annyira a kéz teremt meg, mint a művész ihlete, lelki érzékenysége. Olyan hű, mint a kézirat. A figyelmes szem kiolvassa a vonalból a képzőművészt, mely létrehozta, az érzést, mely a kezét mozdulatra késztette. Meglátja, lassú-e vagy hirtelen, megdönt-e vagy ósztónyszerűen odavetett, közönyös-e vagy szenvedélyes. A forma képe szuggesztív a művészt bizonyos mozdulatra, valahányszor szemlélt tárgyat, vagy csak rá is gondol, keze megreszket, kézen akar, hogy a kifejezés vonalát megteremtse. Így e vonal mintegy magától keletkezik.

A karc vonalának mozgásnyomását még fokozza nyomtatásának módja. Mert ez lényegesen különbözik a metszet nyomtatásától. Míg a metszetnél a rézlemez felületét tisztára lesz törölve s a festékek megtörtött és vonal hajszerűen adja le képi a papírra, addig a rézkarcnál a lemez felületén a nyomtató művész fátýlászóval ejtszik át a szak-kifejezés szerint. Felborolja az edzett vonal mélyében rejlő festéket, gyöngöden a felületre simítja, fokozva a tónusok színességét átlátszó, összefoglaló lazurokkal. Ezzel megadja rajzának a festői puháságot s azt a ködös utóképet, melyet minden mozgó tárgy a recehártán előidéz.

Ha szemünk végigfut egy rézkarc felületén, úgy vonalháloja szinte vonagló látszik, annyira ingerlő a papír fehérjének s a rajz feketejének folytonos, nyugtalan változása. Bizonyos távolságról nézve e kusztált vonalak zárt folttá egyesülnek, mely annál puhább, minél sűrűbb, szabályosabb a vonalra. Nincs is különben szükség arra, hogy ez egybefolyás teljes legyen, a karc tónusai annál nagyobb élelenséggel hatnak, minél erőteljesebben és változatosabban bontja szét vagy töri meg a fekete vonal a papír sugárzását. A fény e folytonos kialakása és újból való kigyúléása adja meg a rézkarcnak festői színességét, teszi átlátszókká árnykait, bárnyossá mélyégeit, hol a legszűkebb vonalraics mögött is lappang még a tiszta fénynek egy-egy csillama.

Rembrandt rézkarczaiban oly forrón, oly színesen vibrál a fény, akár a mester váz-nain. Lázás kézzel van össze-vissza hasogatva a felület. Szinte látjuk, hogy sietett a tű, sőt bolyhos folttal tarkítva egy helyet, hogy habozott, hogy lázongott, türelmetlenül egy ponton toporzékolva, míg egyszerre csodálatos hullámzásban rántja oda a merész formát. Annyira lüktet e vonalakban az élet, hogy, elmerülve bennök, szinte jelen vagyunk keletkezésüknél.

Mert míg a vonal kifolyása az érzésnek, mely a művészt eltölti s melyet fölkelteni kívánt, míg meleg közvetlenségből fakad, míg egyéni ihlettségnek egyéni kifejezése, addig nem járhat utes frázissá, szemünknek gyönyört nyújt s lelkünkkel közvetíti a harmóniát. A legszebb grafikus kézírás az, mely legkönnyebben olvasható el, mely a szemlélt legkevésbé fárastja, melynek szokatlan manupropriája nem akadályozza meg az együttérzést. A lélek átvesz valamit e vonalak harmóniájából, melyből természet életpítő erejének gyönyörü rendszerét sejt meg: az egy-séges, közös okból, közös vágygyal, közös ezél felé törekvést. Érzésünk mélyén halkán ébred a nappal fényének s az éjjel sötétjének titokzatosan egymást követése. Szintén fáradt szemünk a fehér-feketében megpihen, mint a virágos nyár után a téli világ nyugalmaiban.

Technikailag pedig a grafika mehozza művészenek a középkori házipar minden romantikáját, minden szórakoztató örömet. Sourieau szavával: «a művész, ki eljutott a vonalhoz, vele elérte a tökéletes vidámságot.» Alig ismerünk nagy művészt, a kit ne vonzott volna, ki ránk ne hagyta volna grafikus örökségét.

Az aczeltűn kívül a rézkarczólo azonban más eszközökkel is érhet el hatást. Az eszettű, a toll, a ceruza, a festőecset, a pontozókerek, sőt minden eszköz, melylyel képhatás elérhető, alkalmazást talál a rézlemez. Sőt a mi papíron vagy vásznon sőtőlég hatna, a különféle modorok kombinációját is természetesen kísérhető meg itt, mert a nyomtatás egyöntetűsége egymáshoz kényszeríti a rajzelemeket. A *vernis-mou* technikánál a művész egy a viaszrétegre borított vékony papíron vagy szöveten alkotja művét, a ceruzarajz szellemében átnyomva munkaközben rajzát a lemezre, az *aquatinta*-eljárásnál gyantaport hint el finoman a lemez felületére, reolvasztja azt s az odaforradó gyantacseppek közein át maratja a rajzot a lemezbe. Egyes részek védő letakarása, mások huzamosabb edzése által fejlődnek ki itt a tónuskülönbségek. A rézkarczólo gyakran a rézmetszet néhány segédtechnikájához is előszeretettel fordul: a *mezzotinto*-metszethez, melynél a mesterségesen felborított bársony mely nyomtatást adó lemezről a fényeket alkalmas szerszámmal kipuhtja, kisimítja s a száraz vagy hideg tűhöz, melynél a fémlülethe rajzát éles aczeltűvel vagy gyémántszálakkal bekarcolja, bevágja.

Műve ellenőrzésére a grafikusnak munkaközben ellenőrző próbanyomásokra van szüksége. E közvetlen tanúságai a rézlap fejlődési állapotainak értékesek a műgyűjtők előtt.

A fametszet a művészi grafikanak szintén régi képviselője. Az utolsó évtizedben a fametszet is lassan fölényesült és a sokszorosító kszilografia szórálhasogatásaitól szabadult, megifult formában a primitív késfametszet érdes erejét keresi. Európai stílusát azonban végképen és természetesen befolyásolta a japán fametszet nagy finomultsága: tömörségét enyhítette, szalkásságot puhította. Vonalai ritmikusan lüktető ornament lett és följai érzékenységgel összehangolt szinakkordok.

A kórajz is új lehetőségekkel gazdagítja a grafikát. Anyagát egy sárgaszínű márga adja, a hol ennek felületét zsiros krétával vagy tussal berajzoljuk, ott elfogadja a zsiros nyomdafestéket, míg a kő tiszta részei érzéketlenek maradnak. Egyes változatai: a krétakórajz, a tollkórajz fekete rajzjal világos felületen, míg az aszfaltkórajznál sötét alaplól fejlík a rajz. A linoleum készülő linoleum-metszet technikája a fametszethez, az alumínium-lemezen készülő algrafiai pedig a kórajzéhoz nagyjában hasonló.

A grafika sokszorosíthatóságánál fogva a legközelkényebb és legtermékenyebb műfaj. Nem kételkedhetünk benne, hogy a közel jövőben mindinkább szélesedni fog hatásköre. Azokhoz is el kell majd jutnia, kiknek a művészet nem pusztán fényűzés, műveltség bélyege, de örökös örömforrás, vigasztalás, mindennapi életszükséglet.

Könnyebb ugyan a grafikanak társadalom-művészeti, szociális hivatására ismerni, mint jelezni az utat, melyen e hivatását méltón és eredményesen be is tölthetné. Ilyen általános

fejlődési problémáknál sohasem segít csupán az eszmetisztulás, lényegesek az ébredő törekvések s ezeknek minden lehetőséggel való tudatos, lelkes támogatása.

Hiszen a nagy művészet sajnósan kénytelen beismerni, hogy a tömegizlés inomodására direkt befolyása egyáltalán nincs s minden, miről e téren szó lehet, csak indirekt hatások eredménye eddig. Itt kezdődnek a grafika modern szerepe, mert kisebb gyújtópontja daczára a «Grand art» minden reflexzét sugározhatja. Könnyű elérhetőségénél és olesóságánál fogva az egyéni felbresztheti még a legkisebb «én»-ben is, kihez a művészet másképen talán nem is jutna el.

A festészethől táplálkozó, gépiesen sokszorosító fotomechanika ismertető szerepe daczára nagy bajt okozott: megtanította az emberiséget arra, hogy értéktelesebb hűségek kedvéért elégedjék meg sokszor nagyon is kétes értékű, pompázó surrogatumokkal, melyek tömeges fellépése, minden falon megjelenése előbb-utóbb fásult közönyt szül még a legjobb eredetivel szemben is. Ha az túlontúl ismert, kiélte magát, megöregszik és nem sugároz többé. Így van ez persze a grafikával is, ha tömeggyártással járul, mint az újabb német kórajz-propaganda nyilván kimutatta. De a grafikában csak a kő az, melynek úgyszólván végtelen azonos nyomtamenntisése fászthat. A többi technikák korántsem oly termékenyek és egészségesen korlátozóttak.

Személyes odaadást, egyéni érzést sugároznak termékeik, daczára annak, hogy több példányban szerepelnek. Nem azonosak, csak hasonlítanak egymásra, mint az édes testvérek, s őket a «nyomat» gyűjtőnévvel csak a kicsinyli, ki nem ismeri létrejöttük módját.

Mint minden nagyiparnak, úgy a fotomechanikának is tendenciája, hogy az izlést lehetőleg egyformára szisztematizálja, sőt rálatáljon a minél általánosabb izlés egyformaságára. E nagyipari tendencia ellenmondása, ellenmozgalma az utolsó évtizedek művészi grafikanak erős fejlődése, melyet e szempontból úgy definiálhatunk: az egyéniség izlésének ébredése az általánosító, nivelláló nagyipari tendenciával szemben. Tehát az esztétikus liberalizmus eszméje. Persze egyéni izlés, egyéni meggyőződések és vágyak meg fejlődő fogalmak, melyek ébresztését a mai sematikus iskolarendszer nem nagyon segíti elő. Ideál marad, melyet a legjobb esetben is csak megközelíthetünk. Pedig a megértő egyéniség megkeresése teszi eredményessé a művészek életrekiható művét, ad munkásságának komoly tartalmat. És ha esztétikus kulturáról beszélünk, csak egy ezélünk lehet: a megértő, függetlenül érző, szabad egyéniség kifejezése.

Természeténél fogva mindenesetre a grafika érdekelt itt. Ó van hivatva elsősorban arra, hogy az életnek esztétikus kulturával való telítését előmozdítsa. Vezéreszméje képzőművészeti, technikája iparművészeti, kettős az életereje és fejlődésének lehetőségei végtelének. Ma sejtjük, hogy ez útján a fejlődésnek meglepő magaslatát fogja elérni.

Olgay Viktor.

INTERIEUR.

A délután nagy mákszirmokat hint el...
Az óra is oly álmosan keteg ma.
S az utcazaj mély-halkan szűrődik be,
A mint a villamos lustán csilingel.

A szalmasárga függöny meg se rebben,
Aranyrózsákat tűz reá a napfény.
S egy vén karosszékben, az ablak mellett,
A feleségem szunyókál a csendben.

Én lassan szívom a cigarettámat.
A füstje lustán terjed, mint az álom.
E kis lakás ma csöndes és nyugalmas,
Nincs benne ma se nagy öröm, se bánat.

S a másik kis szoba hűvös csendjében,
Fiam úgy alszik a kis hálószobában,
Miként lehúnyt szemű pufók kis puttó
Egy barna, vén Filippo Lippi képen...

Balla Ignác.

HESS, MADÁR!

Aranytálon, bíborpárnán, mint egy árva ékkövet
Hozd elém bár szivedet,
Nem tűzlek föl a mellemre, szép virág, kék virág!
A világom, a világod: két világ, két világ.

Meg-megrebbensz a lelkemben, pompavágzó páva
Hogy szeretnél igazán?
Hogy szeretnél, mikor szíved festék az ajkadon?
Csak maradj hát, a mi voltál: hajadon, hajadon.

Egyszer-kétszer, napsugárban, holdas estén, rám esett
Páros-csillag kék szemed.
Babonáztak, bajjal vertek... Óh be jó, hogy vége már!
Hess, repülj el a szívemről, rosz madár, rosz madár.
Oldh Gábor.

A KONT-ESET.

— Fantasztikus regény a XXI. századból. —

Irtá Szemere György. (Folytatás.)

A nagy pór ódiúmat teljesen levette Kincses mester a Kont vitéz válláról s azzal egyedül önmagát terhelte meg. Nagyszerű fiskális volt. Úgy számított, hogy a maga jellembeli nimbusza nem viszi előbbre a pert, de a Kont szentséges presztizsére nemcsak a pernek, de a nemzetnek is szüksége van... Az általános fölháborodás közepette — mintha nem is ellene irányult volna annak mérge, hanem valaki harmadik személy ellen, a kit az etika magasabb nézőpontjából megvédelmezni erkölcsi kötelesség, — föltápaszkodott Kincses mester kényelmes karosszékéből és fölértéve a félig elszitt torpedót, a zúgó társaság közé vegyült. Megrángatta lötyögő nadrágját s izmos, kurta karját egy merész lökessel a levegőbe fúrta, szót emelt:

— Urrraim!...
Az urak arrébb húzódtak tőle, mint valami bélpoklostól s ezzel a hatásos szónoklatához szükséges távolság szónok és hallgatóság között minden különös rendezés nélkül önmagától megcsinálódott. Kincses uram pozitúrába vágta magát:

— Uraim, — kezdte beszédét igen lenről, nehogy gikszeret csapjon a végén, a mikor a magas hangokra kerül a sor, — tisztelt barátaim, önöknek egyáltalában nincs okuk a felháborodásra. Ez csak abban az esetben lenne érthető, ha holmi világraszóló szélhámos lenne általam képviselt felperes, nem egy providenciális férfiú, a ki épen az önök segítségével szándékozik megkezdeni a haza talpraállításának magasztos munkáját, ezzel bőséges részt juttatva a honmentés dicsőségéből önöknek is. Mert — s itt nekidördült a mester hangja, —

Bottka Miklós: Hatás. — Linoleum-metszet.

MODERN GRAFIKAI MŰVEK.

Erdőssy Béla: Szélmalom. — Aquatinta.

Kont úr nem magának perel, hanem a nemzetnek. Önök pedig nem az a fajta, a mi, midőn a hazáról van szó, kalmármérlően mérje le anyagi veszteségeit. Idáig, ha meggyengült is, nem súlydhetett le a történelemcsináló nemzet, a melynek évszázadokkal ezéltött minden egyes tagja egy intésre kész volt nemcsak vagyonát, életét is feláldozni, ha veszélyben forogott az ország integritása. Egyszóval — folytatta a ravaszdi férfiú, — kitérésüknek erkölcsi alapja nincs, annyival kevésbbé, mert biztosra vehető, hogy semmi kifogásuk nem lenne egy ellenkező irányú erőszakos művelet ellen, a mely vagyonukat megerősíteni, megszaporítani czélozna. Teszem — magyarázta ki homályos szavait a mester, — ha szívük mélyébe tekintenek, be kell ismerniök, hogy boldog meglepedéssel vennék tudomásul, ha Kont vitéz Jeruzsálembe küldené a zsidókat, miután lefoglaltatta birtokaikat. Ebben az esetben megbizony aligha keresnek az urak, hol a jog, hol az igazság, a törvény?... S adott esetben — koncezdálta a nagy rabulista, — teljesen igazuk lenne; valamiképen a jelen körülmények között teljesen igazunk van nekünk. Mert minden emberi csinálmánynál hatalmasabb a természet szükségétörvénye, a mely, ha úgy kívánja a fejlődés, máról holnapra egész nemzeteket töröl el, hogy a többi nemzetek jobban boldogulhassanak. Mi eme szükség törvény nyomása alatt perelünk!

— Urrraim, — folytatta Kincses mester szónoklatát az immár teljesen megmúmt hallgatóság előtt, egy sokkal magasabb tenorból, — én értem önöket. Az önök megbotránkozására nem azt fejezte ki, hogy sajnálják Kont úrtól birtokaikat, hanem azt, hogy azokat a szent jelszavakat, a melyeknek jegyében és oltalma alatt állottak eddig, veszedelem fenyegeti. S ebben igazuk lehet. A veszedelem megvan. Sőt megengedem, sajnálni is lehet azokat az ócska és elkopott institucziókat, a melyek oly szépen megvédelmeztek bennünket a közbiztonság és vagyon elleni merényletekkel szemben. Am ez is csak lira, uraim, elégia... Az ember a kiszolgált télikabátját is sajnálja letenni, pedig nincs igaza, mert az új kabát, igaz, hogy meg kell adni az árát, de jobban megvédelmezi az embert a hideg ellen a réginél. Ne sajnálják, uraim, a régi rendet: az elkopottat jogot, az igazságot, a törvényt, az eszményeket... Csak most veték észre az urak, hogy marogúnny a fiskális minden szava. Összenéztek, de annyira dermedtek voltak már, hogy nem is tiltakoztak megcsúfoltatásuk ellen.

Kincsesnek pedig felgaskodott a hangja a magasabb régiókba.

— Tudják-e önök, mi a jog, uraim? Az a fék, a mely megakadályozza az embert, hogy felfalja egymást, mint a vadállatok. A törvény? Az a kocsis, a ki rángatja a féket. S az igazság? Van-e az urak közül valaki, a ki meg tudná mondani, kinek van igaza? A mobnak-e, a mely el akarja nyelni a magasabb rendeket, vagy a magasabb rendeknek-e, melyek el akarják nyelni a mobot? A nagyhatalmaknak-e, a melyek a civilizáció nevében leigázzák a primitív vad népeket, avagy a vad népeknek, a melyek vérokkal védelmezik Istentől nyert szabadságukat? Az öreg embernek van-e igaza, vagy a fiatalnak, a férfinak-e, vagy az asszonynak, a khinainak-e, vagy a franczianak?... Mert hiszen mindenkinek más az igaza. Két egyforma igazság nincs is, — konkludált a mester, — tehát egy igazság sem lehet!...

Ahhoz, a mit ezután mondott, már fel is ágaskodott kissé a nagyessü férfiú:

— Urrraim, a jog, a törvény, az igazság, az összes eszmények az emberért vannak, mielőtt megszüntek azért lenni, annak használni, nem azok többé, a mik voltak, elveszítették lényegüket önmaguktól Konttal, Kincsesel, vagy Kont és Kincses nélkül. Jól megjegyezzék, uraim, hogy az emberi eszmények közül csak egy az örök: a rend, a többi, ha nem khiméra, mind e körül a tengely körül forog. Ergo, ha úgy követeli a rend, új törvények, új jog, új igazság fog keletkezni a régi tetemén. En — vágta ki süvöltő hangon, — másodszorban a rend nevében és érdekében perelek.

Kincses mester ezzel a levegőbe vágott az öklével pont helyett s nyugodtan előszedve torpedóját, ismét rágyújtott...

Az urakat végkép megszedítette az a káprázatos dialektikai kötéláncz, a mit a nagyfejű

tömzsi emberke a szavak és fogalmak pódiumán az imént produkált.

— Mi az ördög ez? — bődült el Kanut önkénytelenül. — A világ végére számít, vagy mi a manó?

Egyetleneg heves kifakadás se hangzott el ellene, minden szenvédélyt kiszorított a szívekből a tájékozatlanság, a megdöbbenés.

Még Gyimóthy nyerte vissza leg hamarabb elvesztett lélekjelenlétét. A pőfékelő Kincses mester elé sántikált (mert köszvényes volt):

— Egyszóval — dadogta, — úgy áll a dolog, magad is beismered, hogy nincs igazatok.

— A mai igazság szerint — ismerte be Kincses hidegen, — nincs, de igazunk lesz a holnapi igazság szerint.

— Jó, — jegyezte meg Gyimóthy, — te túlteszed magad a jogrenden, — de vajjon túlteszik-e magukat rajta a bírúid is?

Erre még ridegebb feleletet adott Kincses.

— Felkonzoltatni senki se szeret.

— A bírónak ragaszkodnia kell a formákhoz, — vélte Kanut, — arra való a hadsereg, hogy megvédje minden terrorizmus ellen. Kincses elnevette magát.

Régen volt az, midőn a bírúk a formának alárendelték a lényegét. Eszes judex ma már levegőnek tekinti a törvényt, ha az magasabb érdekekkel összeütközésbe jön. Rájöttünk, mi jogászok, — folytatta, — hogy a strict law (szigorú jog) a legnagyobb gazságok darázsészke, az equity law (méltányos jog) körül is csak a fél igazság ólalkodik, becsületes ítéletet csak az a bírói gyakorlat tud produkálni, a mely Salamon király példáját követi. Minden egyes jogesetre külön törvényt

kell hozni, mert nincs két egyforma jogeset. A bírói gyakorlatot és belátást a teljes szabadság szelleme lengje át... A bíró ne pusztá jogot

oszszon, de mérlegeljen is, mint a kereskedő: hol a haszon, hol a kár?... A mi bíránk — konkulált Kincses uram, — be fogják látni, hogy nem szabad egy országot lángba borítaniok csak azért, hogy egy pár nagy urat szabályszerűen kiszolgáljanak... Aztán tekintetbe fogják venni azt is, hogy egy providenciális próféta-emberrel szemben nem járhatnak el úgy, mint akárki fiával. Azon ügyse fog az emberi igazságszolgáltatás, valamint nem fogott Krisztuson. Az apostolok nyomán új törvények támadnak s ezeket a törvényeket respektálni fogja a modern bíró. Az lesz a szent előtte, a mit Kont akar s vele együtt a nép, nem az írott betű...

Az urak szinte dideregni kezdtek félelmükben. Gyimóthy elcagzta magát, mint egy eszelős.

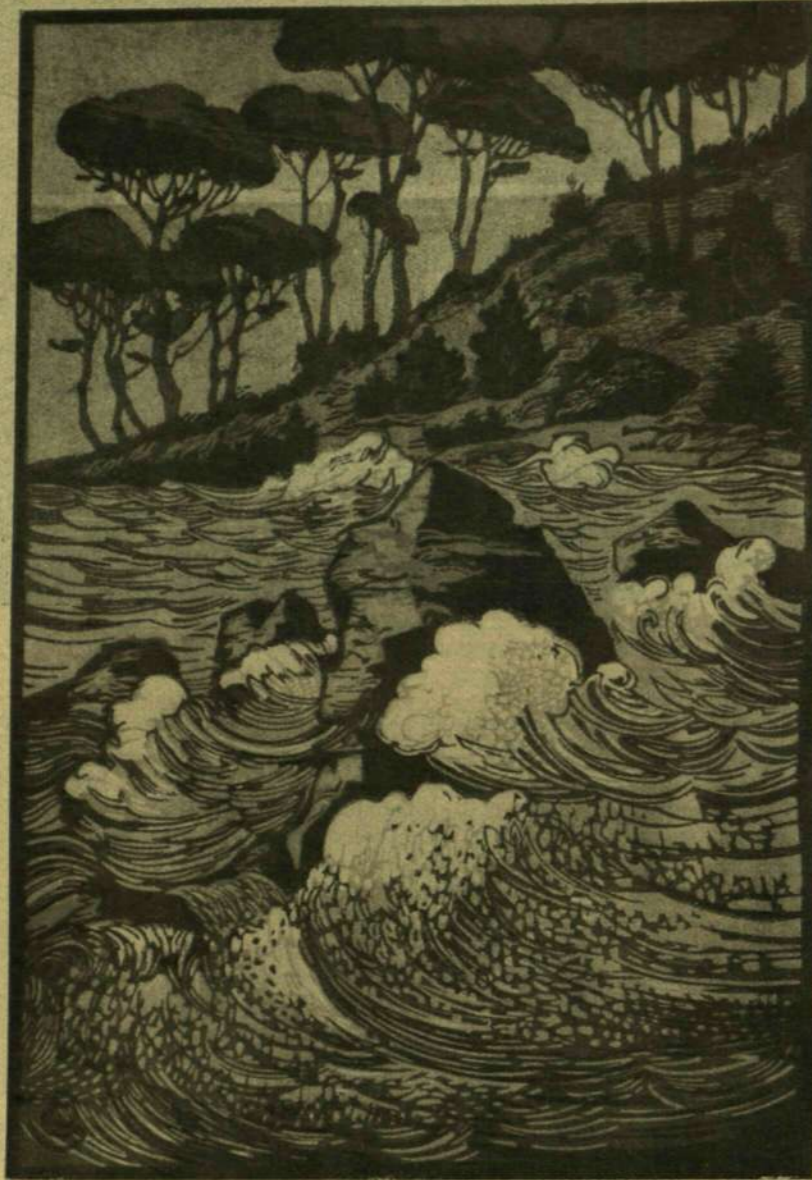
— De hiszen akkor mi koldusok leszünk!...

Kincses mester megrázta buksi fejét.

— Nem lesztek koldusok, mert dolgozni fogtok... A francia forradalom áldozatai, a marquis, a vicomtek voltak a koldusok, a kiknek vagyonát egyik napról a másikra sepepte el a legrémítőbb ítélő igazság, a nép dühe, a nélkül, hogy meghagyta volna emberi jogait. Még az életüket is megkivánta áldozatul — a forradalom. Mennyivel enyhébb — tette hozzá Kincses mester szatirikusan, — a ti helyzetetek. Egy kis döczenés az egész.

Mondván, megszopogatta a szivarját s miután úgy találta, hogy immár keserű a vége, föltápaszkodott székéből és csés jóestét kívánván az illusztris társaságnak, távozott...

Az urak magukra maradtak. Megdöbbenésük jelül kifordított

Conrad Gyula: Tengerpart. — Fámetszet.

Olgyai Viktor: Fűzfusor. — Vonalkarész és aquatinta.

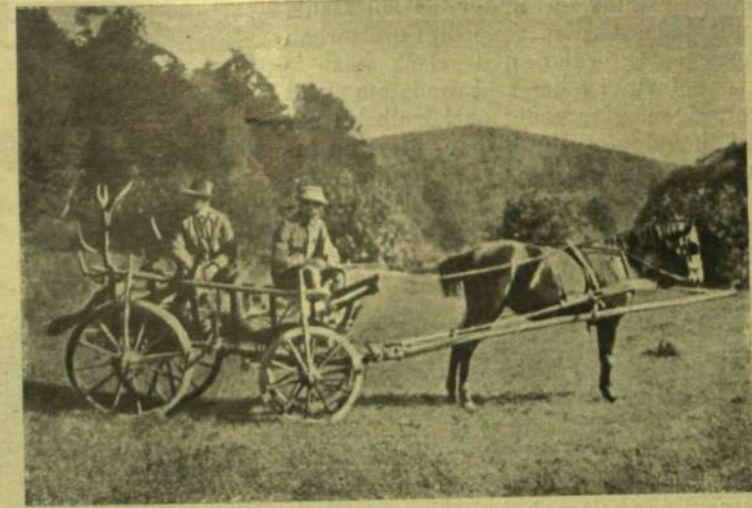

Tipáry Dezső: Nyárfák. — Vonalkarész.

MODERN GRAFIKAI MŰVEK.

VADÁSZ-ÁLLÁSOK KÉT LÖVONAL KERESZTEZÉSÉNÉL.

VADÁS KOCSI.

ták tenyerüket, tarkójukat vakarták, nevettek s mindenféle grimaszokat vágtak, mert okosat úgyse tudtak volna mondani.

Az okos szó csak jóval később jutott eszébe Kanutnak.

— Uraim, hátha kiegyeznének velük...

Senki se felelt.

Gyimóthy nagyot sóhajtott.

— Rendkívüli időket élünk, — mondta, és lehorgaszott a fejét.

Gábris olyan volt, mint az ázott tyúk... már azt se tudta, hol van a parókája, nem törődött vele.

Egyezünk ki, — helyeselte a Kanut javaslatát, — ha kevés is, biztos a biztos...

Kele nagyot esapott öklével az asztalra.

— Nem hittem eddig, — mondta Gábris felé fordulva, — hogy vannak túlvilági szellemek, de most már hiszem... Kontot a Gondviselés küldte, vagy a Nemezis, akárki felsőbb hatalom, de nem anya szülte, különben nem esinálhatna ilyen felfordulást.

— Egyezünk ki, — javasolták az urak egyhangúlag...

A Kont presztízse ezzel kiállotta a legkeményebb próbát is. Sértetlenül került ki az emberi önzés örvényéből, a melybe nem egy apostolt fojtott már bele az anyagi és hatalmi érdekek egyesült erőszaka.

A kaszinó független, minden merész vállalkozással szemben fölényes megvetést tanúsító főurai nem merték rászútni a kalandorok bélyegét, bár szívük mélyén az ő kiváltságos pszichéjükkel éreznük kellett, hogy bőséges okuk lenne rá. Kockán forgott minden vagyonuk: attól függött, hogy mit tart Kontroll a közvélemény, s egy kis megjegyzéssel sem

mertek az őt istenítő eszmeáramlattal még maguk között sem szembeszállani...

Kont vitéz volt immár az országban a legnagyobb hatalom.

(Folytatása következik.)

JÓZSEF FŐHERCZEG VADÁSZ-OTTHONA.

Bars vármegyének aranyosmaróti járásához tartozik Kis-Tapolcsány is, a mely községről József főherczegnek Bars és Nyitra vármegyében szétterjedő gyönyörű uradalma a nevével kapta volt.

A mi magyar főherczegünk bizonyára mindenütt otthon érzi magát hazánk határai között, de legizibb otthona, a hol legszívesebben és legtöbbet időzik, a kistapolcsányi főherczegi kastély, vagy talán még inkább az uradalomhoz tartozó gyönyörű erdőségek.

Hisz tudjuk róla, hogy nemcsak szenvedélyes vadász, hanem egyszersmind költői lélek is, a ki odakint, a természet örök szép templomában, a legszebb imádságokat költi, a melyek a nagy Alkotó mesterműveinek a szemlélete közben születnek meg szívében. A mi főherczegünk ott, a kistapolcsányi hegyek között, a némán is oly beszédes erdők magányában, ezer alkalmát találja annak, hogy a saját birtokán szerezzze meg mindazt az élvezetet, a mi nemcsak a nagy igényű vadászt, hanem a magába mélyedő természetimádót is kielégítheti. Hogyne szeretné tehát ezt a mindenkép remek és kedves otthonát, a melynek sok természeti szépségén kívül még az a különös értéke is megvan, hogy ő maga, József főherczeg tette tulajdonképpen azzá, a mi. Nem is

lehet másképen, mint hogy hozzá fűződjen a ragaszkodásával, s úgy érezze ott magát, a hogy sehol máshol.

Kell-e erre több bizonyíték, mint az, hogy még legörvendesebb családi eseményeit is oda óhajta áthelyezni? Hiába van itt, a nagy világáros szívében is tündérpalotája, odaviszi fenséges feleségét és ott várja be vele a boldog családi élet legedesebb jutalmának a megszületését.

Aztán, ha férfiasan és egyben fenkölten óhajt szórakozni, elindul uradalma hegysegei közé, gyakran egymaga is, és miközben az erdők koronás urát, a daliás, hatalmas szarvasbikát, az indiának is becsületére való óvatossággal és biztossággal keresi a cserkészetein, meg-megáll néha valamely ősa előtt és gyönyörködő szemmel nézve fel rá, eltűnődik a századok távlatán, a melyek viharai között is itt maradtatott és erősödhetett az a lombkoronás törzs, mint a hogy az ő magyar hazája is egy évezred minden fergetegét és orkánját szivósan állja, aczélosan túri.

Itt van itthon József főherczeg, a ki teljesen az édesapja lelki örökségébe léphetett a magyarok szívében. Ezt az ő legizibb otthonát méltán vágyhatnak ismerni mindazok, a kik magyar lélekkel örvendenek az ő örömeinek.

A wieni nemzetközi vadászati kiállítás alkalmából most részletes és hiteles adatokban gazdag cicerone-füzetet irt a kistapolcsányi főherczegi uradalomról az odavaló főerdész: Borsiczky Ottó.

A változatos és hű fényképekkel diszített nagyalakú füzet apróra tájékoztat bennünket arról a vadász-eldorádóról, a mivé a kistapol-

VAD-ETETŐ HUSZÁROVÁN.

HAJNALI CSERKÉSZLET EREDMÉNYE.

BEUGRÓ.

KÉPEK A KISTAPOLCSÁNYI VADÁSZ-TERÜLETRŐL. — Borsiczky Ottó fényképei.

csányi uradalom erdőségeit József főherceg áldozatkészsége és elsőrangú szakértelme tette. Talán nem túlozunk, a mikor azt hiszük, hogy mint vadászterület, és pedig elsősorban mint nagyvadász terület, a legelső közt is első a kistapolcsányi főhercegi uradalom egész Magyarországon. Már pedig ez körülbelül azt is jelenti, hogy egész Európában. Mert ha talán van is vadban még gazdagabb terület valahol, de a hol egyszerűsége és a minőség is ehhez hasonló volna, olyanról igazán nem tudunk. Már pedig, nagy vadról, nemes vadról lévén szó, ez számít elsősorban.

Ime, a gödöllői híres királyi vadászterület már hanyatlék mindenképen; öreg királyunk alig látogatja; egy pár kedves vendége jelenik meg ott évről-évre, de azok is fogynak, kevesbednek. Pedig valamikor, nem is olyan régen, koronás vadász urak mulattak ott és töltöttek feledhetetlen vadásznapokat. Most, ha egy igazán jó szarvast óhajtanak lövetni valamelyik ilyen legmagasabb vadászvendéggel, Frigyes főhercegnek, vagy gróf Festetich Taszilónak a vendégszereteten kívül sokkal többre aligha számíthatnának az illetők. Máramaros bérczein bizonyára hozzá lehetne jutni a legnagyobb vadászigény kielégítéséhez is, de mennyi is minő fáradsággal! Ez már egy kissé sok is a jóból, a mi a férfiasan nehéz sportot illeti; viszont a bélyei szarvas, ehhez képest legálább, nélkülözni a nehezen megközelíthetőség ingerét. Am itt vannak a kistapolcsányiak, a melyek nemesek egyéni remekeségökkel, hanem a beszerkelendő terep hegyi jellegével és ezzel kapcsolatos szépségeivel, változatosságával, olyan élvezetet kínálnak, hogy mindent egybevéve, a kistapolcsányi vadászatok szinte hors-concours vannak a maguk nemében.

Nem kell túlságosan szakembernek, vadászni ahhoz, hogy a legnagyobb érdekkel vágyjunk megismerni a mi főhercegünk eme gyönyörű uradalmát, a melynek a leírását a Borsiczky füzetében kaptuk legújában. Azonkívül, hogy a wieni nemzetközi vadászati kiállításon (a mely most, május 7-ikén nyílik meg) ez a díszes füzet adja majd meg a tájékoztatást a magyarországi legszebb vadászterületeiről, még azért is figyelemreméltó munka ez, mert az első minálunk, a mi szakirodalmunkban, a mely egy bizonyos meghatározott területről (az erre legérdekesebbéről) szinte számtani pontossággal ad felvilágosítást, s bebizonyítja, hogy a mikor vadászatról van szó, nem csupán magát a vadászban rejő mulatságot kell érteni, hanem egyúttal mindazt, a mi a sikeres és korrekt vadászatnak nélkülözhetetlen előfeltétele; tehát a minél tökéletesebb vadóvást s vadtenyésztést, a mihez igen sok szaktudás és lelkiismeretes törekvés szükséges, temérdek mindenféle erre a célra való berendezéssel egyetemben.

A kistapolcsányi főhercegi uradalom elsősorban mint vadászterület tekintendő, mert a majdnem *harmincznégyszáz* holdnyi egész uradalomból több mint harmincezer hold csupa erdő; szántóföld van összesen 1266 hold, rét 1166 hold, szőlő 67 hold, kert és háztelek 84 hold, legelő 306 hold, út meg patak 263 hold. El lehet képzelni, mit alapozhatott meg itt az olyan vérbeli, áldozatkész vadász, a minő József főherceg, a ki ezt az uradalmát Károly Lajos főhercegtől vette volt 1897-ben (a ki viszont gróf Keglevich Istvántól szerezte meg, szintén vétel útján, 1890-ben). De ez a régi uradalom csak egy tekintélyes része volt a mainak, a melyet József főherceg új vásárlásokkal kerekített ki teljesen összefüggővé. Az uradalom területét főképen a Nagy-Tátra hegyláncolatához tartozó hegyvidék teszi, közép és alacsony hegységekkel és lakás dombokkal is, tehát a legalkalmasabb terepalakulással arra a célra, hogy nagyszerű vadtenyésztést honosíthassanak meg benne. Legmagasabb pontja a károlyvölgyi «Skala», a mely nyolcszáz méternyire van a tenger színe fölött, legalacsonyabb pedig az a rész, a hol a kastély van, s ennek a pontnak a tengerszín fölötti magassága kétszázötven méter.

Vize az uradalomnak bőségesen van, patakjai részint a Zsitvába, részint a Nyitra folyóba szakadnak. Az évi középhőmérséklet 8⁵ fok.

EDVI ILLÉS ALADÁR FESTŐMŰVÉSZ, A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT NAGY DÍJÁNAK NYERTESE.

Erdőségeinek fő faneme a tölgy, tehát a világ legszebb fája, de van benne jóformán minden magyarországi ismertebb fa, kivált bükk, a mely ép úgy, mint amaz, az erdőségeknek negytedrészét teszi. A többi kéttizedrész vegyes.

Az uradalom területén van *Hrussó vára*, a mely ma már rom. 1253-ban mint erősség szerepelt, s attól fogva sokszor cserélt gazdát; királyok adták ajándékba a hiveiknek, míg végül a Rákócziak után az Erdődyeké, aztán a Zichyeké, a Balassáké és a Keglevichéké lett.

Ettől kezdve már a legújabb kor történelme következik mind a mai napig. A mai nap már mint egyszerű vadászuradalmat állítja elénk, még pedig a legnemesebb értelemben: mint a nagy vadnak, az erdők koronás urainak az otthonát.

A «nagy vad» alatt Magyarországon elsősorban a szarvas értendő, mint minden vadnemünk legszebbje, legnemesebbje. De nagy vadnak számít általában minden olyan vad, a mely vadászfelleg és megállapítás szerint, méltó a *golyóra*; a melynek tehát tulajdonképpen egy szem golyó való; a melyet ez illet meg.

«Nagy vadról» szólván, *növénycso* vadat kell értenünk, ellentétben a «nagy ragadozókkal», a melyek szintén méltók ugyan a golyóhalálra, de elpusztítandók akár vasszöggel, vagy ólompttykével is; hisz főcélunk mindig az, hogy megszabaduljunk tőlük bárhogyan.

Nagy vad tehát: a szarvas, a dámvad, sőt az őz is (ámbar gyakran lövik söréttel); aztán még a zerge, meg a vaddisznó. (Az újabban betelepített nagyvadfeléket, a melyek nem igazi

STIPL KÁROLY, AZ ÚJ KORONAÜGYÉSZ-HELYETTES.

magyarországi vadak, itt figyelmen kívül hagyom.)

A XVII. századig terjedő hiteles hagyományok szerint, őzet és vaddisznót kivéve, nagy vadja nem volt ennek a területnek. Gróf Forgách Károly ghimesi birtokos 1862-ben hat szarvasbikát, tizenhat szarvasstehenet és néhány dámvadot bocsátott egy ezerhatszáz holdas vadaskertjébe, a melyet azután 1878-ban már felosztott. Akkor tizenhat bikát és negyvenöt sutát eresztettek onnan szabadon. Ez a hatvanegy szarvas tulajdonképpen az a törzs, a mely a környékbeli hegyláncolatot ez idő szerint már hét-nyolcezer darabot számláló állománnyal népesíti be. Ugyancsak gróf Forgách hozta be Corsicából és Sardiniaából a mouffont is (vadjuh), a mely bár nem «magyar honos», itt mégis türethetően elszaporodott. Őz régebben jóval több és szebb volt, mint most; ennek oka a szarvasok elszaporodása.

Érdekes tudni, hogy a mai kistapolcsányi főhercegi vadászterületen az utolsó medvét 1880-ban, az utolsó farkast pedig 1876-ban (tehát ezelőtt harmincznégy esztendővel) lőték. Ezek is valószínűleg már csak a Kárpátokból letévedt magányosok voltak.

Azóta lassankint sok minden megváltozott; a nagy vad a főherceg erdeiben úgy elszaporodott, hogy vadkár czimén évről-évre rengeteg összeget kellett fizetnie az uradalomnak. És ekkor a főherceg azt cselekedte, a mi tulajdonképpen az egyetlen tökéletes, bár kétségtelenül jelentős költség módja minden érdek biztos védelmének: *bekerítette* vadász uradalmát, illetve annak a szívére, körülbelül huszonöt ezer holdat. A kerítés anyaga részben vas-, részben faoszlopokra erősített sodronyháló. Egész hossza majdnem *száz ezer kilométer*. Került pedig kilométerenként ez a kerítés négyezer koronába. Van a területen az erdőben huszonkét erdő- és vadőr-lakás és számtalan vadetető-pajta. Az uradalom hat erdészeti kerületre oszlik, mindenkinek az élén egy-egy fővadász; ezek alatt pedig vannak az erdő- és vadőrök, összesen harminczhárman. Valamennyiököt a vadászatók fővezetője, az uradalmi főerdész regulázza.

S mindez a kiterjedt készenlét, ez a nagy terület, ez a rengeteg költség, a mibe még a vadellátás és a területnek vadászati rendbentartása is tartozik, végeredményében a leg-szebb vadászterületet van hivatva biztosítani a tulajdonos főhercegnek.

De ezalatt mit kell érteni? Azt, hogy ha minden megtörténik állandóan arra, hogy a vadállomány pontos statisztikai felvétele mellett ezer darabból álló szarvasállományt tart fenn az uradalom, abból évenként nyolcvan tiz erős bika és negyven vagy ötven gyöngébb lesz lelhető. Persze a nélkül, hogy akár az állomány mennyisége, akár minősége hanyatlásba jutna.

És most következik az, a mi a kistapolcsányi főhercegi uradalmat vadászszempontból a legmagasabb színvonalra emeli, a mi csak képzelhető. Tudniillik, hogy azzal a vadászati tervvel, a mit évek hosszú sorára előre megállapított a szakértő főerdész, nemcsak hogy bizonyos marad ennek az eredménynek az állandósága, hanem a nagy vad klasszisa, minősége még jelentékenyen tökéletesedik is. Már pedig, szarvasról lévén szó, ez az első szempont.

Hozzáértőnek gyönyörűség ezt a tervezetet végiglapozni, tanulmányozni. Hisz az van kifejtve benne, hogyan kényszeríthetjük a természetet, hogy minden más befolyás nélkül, mint csupán a vadállománynak az ivarok szerinti való helyes arányban tartásával, a legjobb adja nekünk a természet terén, a mire csak egyáltalában számíthatunk.

Mert arról van szó, hogy miután csak akkor várhatunk sok reménnyel biztató erős ivadékot, ha erős apaállatok utódait kapjuk, tehát ha tiz-tizenöt esztendősen vén szarvasbikák fiai és leányai teszik a szaporulatot: úgy kell meghagynunk a suták állományát, hogy a gyöngébb bikáknak, a melyek után gyöngének indulna az ivadék is, suta már ne, vagy csak elvétve juthasson. Ezt pedig úgy érjük el, ha pontos arányban tartva a különböző életkorú szarvasbikák számát, épen annyi sutát hagyunk meg a területen. A vének, a nagy

urak, a hatalmasok majd gondoskodnak róla, hogy az ily viszonyok közt nekik is szükséges juttó háremnek még közelébe se férközhessék azok közül az udvarlók közül, a melyek gyöngébbek, a melyeket tehát ők, az erősek, a szultánok és basák elverhetnek, megszalaszthatnak.

A korosztályok így következnek: erős bika: 15 éves, vadászható bika: 11—14 éves, középkorú: 6—10 éves, fiatal: 4—5 éves, nyársas és villás: 2—3 éves. Most már megállapítható, hogy tehát a tizenegy éven felül levő bikák adják a vadász számára az igazi «kontingenst», azok tudniillik már mind érett, szép állatok, mert hogy eddig életben hagyattak, ahhoz az kellett, hogy kiváló fejlődést igérjenek. Az ahhoz értő szem tudniillik könnyen megállapítja már a félig kifejlett állat láttára is, hogy mi lehet belőle, s ha esenevésznek indul, ha olyan fogyatkozást mutat, a mi által degenerálódástól lehet tartani, akkor ki van mondva az ilyen korcs bikára a halálos ítélet. Akkor annak, a többi rovására és kárára, élnie nem szabad; attól az állományt és a területet meg kell szabadítani.

Igy történik aztán, hogy a míg maga a vadász úr, a ki a «teffel leszedésére» jogosult, a meghatározott számú erős bikákat lövi, addig esetleg a személyzetre bizza, hogy a sokkal kevesebb vadászörömet okozó gyöngébb bikák elejtésétől egy golyót ne sajnáljanak. Ugyancsak a személyzet feladata a fölösleges, kivált a meddő suták lelőése is. Ezek ugyanis a szaporítás szempontjából már teljességgel értéktelenek, sőt arra egyenesen hátráltatók, káros hatásúak.

A lelőési terv tehát, a mely a fentebb jelzett állandó eredmény biztosítását célozza, kiméli egyrészt a már-már erős, így az igazi kapitális klasszishoz közel levő bikát (hisz ebből válik egy-két év alatt a koronás úr) és kiméli az egészen fiatalat is, a melyről még nem lehet megállapítani, hogy évek során át

FELSŐ-SÓFALVA (UDVARHELYMEGYE) A TÜZVÉSZ UTÁN.

mivé válik, hogyan indul jó vagy rossz fejlődésnek. Ellenben a gyöngébb bikák, a négy-öt évesek, ezt már elárulják, köztük tehát lehet válogatni, nem annyira vadászterület, mint inkább praktikus színvonalon tartás szempontjából.

Erre tanítja meg a szakembert a Borsiczky füzete, a melynek a táblázati adatai szerint például 1923 július hónap elsején (itt záródik

a mai tervezet) lesz a József főherceg kistapolcsányi vadászterületén: 103 tizenöt évesnél idősebb szarvasbika, 59 tiz-tizenöt éves, 67 hat-tiz éves, 70 négy-öt éves és 113 két-három éves, összesen tehát 412 bika; ezenkívül pedig 328 szarvasstehén, 75 úszó és 196 borjú, összesen 599; mindössze 1011 darabot számláló állomány.

A miből körülbelül 160 lesz olyan, hogy azok közül mindegyikét kilelhetné a jóvőru vadász a hideg-meleg. Még álomnak is sok. *Bárony István.*

SZERETET.

Elbeszélés. — Irta Nagy Lajos.

Mikor a kapun kifordultam, beleütköztem valakibe. Nem láttam őt, de valami fájó megakadás érzése ömlött el egyszerre az idegeimen, — és nehéz, izzadságos emberszag csapott meg... Később fölbukkant az agyamban egy ingó, barnás-vöröses fej, s egy kopott, lecsapott szélű kalap. Ó, hisz! a kalap piszkos szélé majd hogy nem a szememet horzsolta!...

Siettem. A kis utca világos-szürke volt. Üdén koppantak rajta az emberléptek... Szemközt láttam a kék és fényes eget. A jobb házsorra részüt ömlött a délutáni nap friss fénye; egy-egy ablak — sorra egymásután, a mint előre törtettem — ujjongón villant meg.

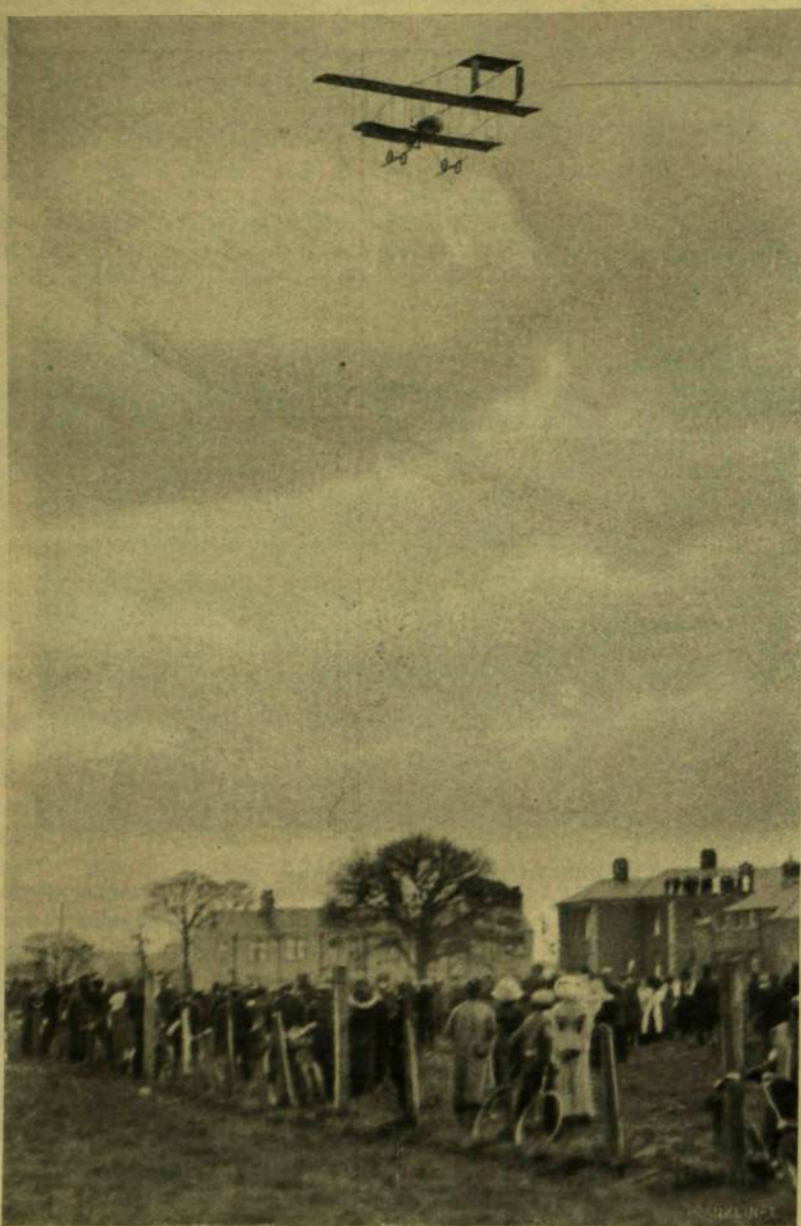
Emberek jártak. Szaporán, buzgón, munkára siettek, vagy haza a munkából... Egy totyogó, még így totyogva is nagyon siető öreg embert láttam. Szabályosan kopogott botjával a száraz trachitkoczkákon... Leányokat is láttam, bolti, irodai leányokat, még gyermekek voltak, aszszonyvirágok tömör bimbói, — üdén siettek, sok-sok csalfa reménnyel a szívükben... De — mégis — aczélos erők áramlottak a tiszta levegőben, és igéző, meleg fényességgel csillogtak a nap sugarai...

A Nagy-körúton áradatban folyt az ember-sokaság, — ez volt az első tiszta tavaszi délután.

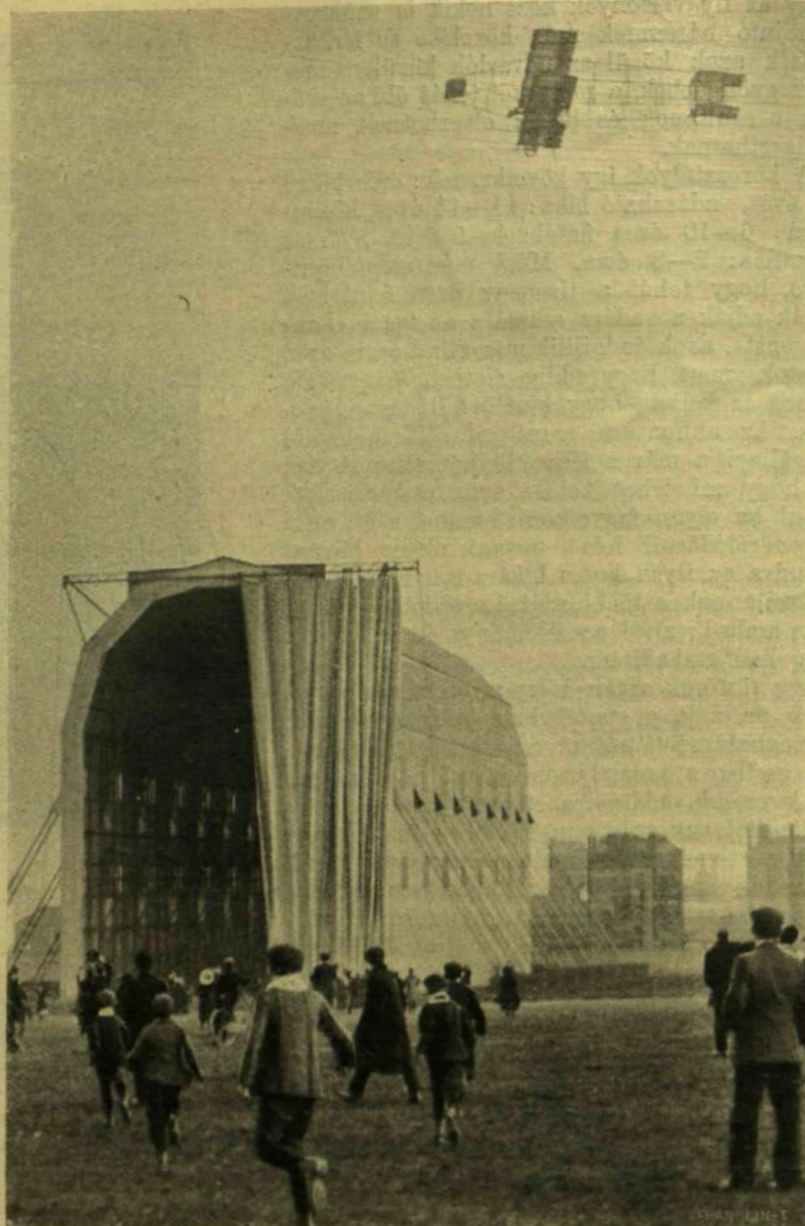
Egyenként láttam siető embereket. Lassan sétáló párokat is láttam. Hármas eszevő csoportot is láttam; távolabb nyüzsgő emberfoltokat is láttam... Nagy, kövér, lompos asszony került elém, — hirtelenül és szinte ijesztően; — kis gyermeket vitt a karján, némileg haragos is volt az arca, a hogy elém toppant törtetésében, és bosszúsán kerülgetett és engem is megbántott. Elhaladt, de sóztalan mormogó hangokban folyt belőlem valami tárgy-talan rosszaság, és — csunyan és oktalanul — még a kis karonülő gyermekére sem gondoltam szeretettel. (Köröskörül a tavasz, kékség, napsugár, tiszta hangok, és hiába! valami erő,

FELSŐ-SÓFALVA ÉGÉSE ÁPRILIS 16-ÁN. — Woldin Ferenc amatőr félvétel.

PAULHAN, A NYERTES ELINDUL LONDONBÓL.

GRAHAM WHITE, A VESZTES, INDULÁSA LONDONBÓL.

A LONDON-MANCHESTERI REPÜLŐVERSENY.

jóság, néhány igaz ígért is, — mégis a lelke nyugtalan tavának felszínét, mint sötétzöld olaj, öntötte el valami sűrű keserűség... Egy nagykalapú, szürkekabátos asszony gyönyörűen büszke, ringó járással lejtett egy egészséges, nyugodt férfi oldalán. Lám: szép testes emberpéldányok, erős idegűek, büszkék és értelmesek!... Egy csinos, divatos úr sietett velem szembe, pompás volt a ruhája, — engem is inkább vidított mint bántott, — csillogott a lakkecipője, a gomblyukában kis ibolyacsokor volt. Epen velem szemben jött, egészségesen mozgott, ügyesen került ki, — könnyűgondú volt az arca...

Gyorsan is, lassan is jártak emberek. Munkára is siettek, meg sokan sétára is indultak. Nyugtalanított a sétálók tömege. Kisértések pedzették az akaratomat, aztán — fantáziálván — orvul belesapódtak a képzeletembe nagy, homályos irodaszobák és szigorú akták... Hiszen már kifelé is lehetett menni, fakadtak már a fák bimbói, száradó lehetett a ligeti talaj, szelid és életető a tavaszi földszag. Mintha gyenge tavaszi illatok is áramlottak volna az Andrássy-úton a liget felől... Most szemközt ragyogott a nap tűzkorongja, — befelé mentem. A folyékony, szelid fényben sárgán tündökölt az aszfalt... (Aggodalmas arczokat is lehetett látni; tágas úton, szabad ég alatt nehéző szobák rajbait lehetett látni)... A járda szabad faltjain a feszesen lépdelők hosszú árnyai lomhán mozogtak... Szép tiszta női kabát sűrült... Később légy, meleg kezet is érintettem... Egy álmos, borús ember megállt. Fölszisszentem, de siettem tovább. Mégis némely új, bántó gondolat villant meg...

Első a kötelesség! Vaserejű és kérelhetetlen. Szigorú, talán soha sem roszkaratú, néha talán megnyugtató is, — de nem vonzó. Vonzó és csábító az élvezet...

Kirakatok sima üvegei tükrözték alakomat és törtető járást. Nem szerettem nézni aggodalmas és aggasztó arczomat... Újra végigszaladt bennem a gondolatfolyamat:

Első a kötelesség!... néha talán megnyugtató is, — de nem vonzó. Vonzó és csábító az élvezet... Könnyű lovak fényes kocsikat röpitettek. Nyitott kocsit is láttam. Szép életű emberek indultak sétakocsizásra; nők, hármak voltak... Vágtató lovak egy bábász eselédet majdnem elgázoltak. Jött a fogat, ő meg maga elé bámult. Kis hűja, — véletlen szerencse, — hogy a lovak alá nem került. Az ostoba! Az embert fölingerli az ilyesmi. Szülők ilyenkor remegő fölindulásukban megverik a gyermeküket!... Szépen és könnyedén járnak némelyek. Mindenfelé néznek, tudnak vigyázni. Jól ki tudják a szemközt jövőket kerülni. Most is egy otromba ember akadt elé, gátol a sietésben. Pedig ő nem siet, lassan czamog. Ingerülten szisztegetem... Már három óra! Későn van. Nagyon kell sietnem. Ó, mily boldogok most a nyugodtan sétálók!... A Fördő-utczán még sűrűbb volt az emberár. Pompás nők jöttek velem szemben. Én rohantam. Már úgy is elkéstem, kellemetlen lesz nagyon, — így aggodtam. Aztán a végtelenségig feszült idegekkel, ügyesen, óvatosan, mint a kigyó, surrantam az emberek közt. Mégis néha fönnakadtam, megzökken a sietésem, — ezért már forrongott bennem a gyűlölködő indulat. És mindig valami támolygó, nehezen mozgó alak! (Kellemetlen érintésű!) Az ördög vinné el! Borzasztó! És szinte esodálatos, hogy ennyi... (Mintha örvendek volna a körültem hullámzó, mintha a szemük szegletében gúnyos mosoly ficszánkolt volna)... De már csakhamar elfordulok. Kikerülök ebből a gyűlöletes tömegeből. Mily otrombák is az emberek... Milyen gonoszak! Hogy küzködnek egymás ellen! Mindig egymás ellen. Így van! Mikor törtétesz előre, a mikor küzdesz valamiért, ezret találsz szemben magaddal. S gyűlölködnek, irigyek, gúnyosak, mormogók, roszalók. Mind, mind... Hirtelen egy ütést éreztem a mellemen. Megrázódtam. Iszonyú érzés rohanta meg az idegeimet. Egy tompa, ostoba, kerek arcz meredt

rám. Vörös és ráncos, és a szemhéjai véresek voltak. Egy pillanatra elkábultam. Dobbant a szívem, megfeszült a karom. A torkom megvonaglott, és már-már izzó és rémes szavak voltak kitörőben, a mikor valaki oldalról megérintett. Gyengén, újhégyvel érintette meg a mellemet. Mintha a szivemet érintette volna meg. És egész testemben, az elmében is, megéreztem az érintést. Hasonlatos volt a vilamos áramhoz, mégis jó, meleg és megnyugtató volt, — mintha szelid és illatos kék fény hullt volna rám. Elakadt az indulatom és minden gyorsan, szépen elsimult. Valami lágy kiengesztelődés öntött el. Az ostoba kerek arcz olyan szomorú volt. A véreshéjú szemek mintha könnytelenül, lassan sirtak volna... Mellettem állott, a ki megérintett, és nézett rám. Homályosan láttam csak az alakját — valahogyan tán elborultak a szemeim, vagy talán egyszerre nedvesek is lettek, — a feje azonban tisztán meredt előttem. Szép szókehajú fej volt, körszakállas és kékszemű, szelidarcú fej, — így láttam, így vésődött szilárdan, mindörökké az emlékezetembe. Nyugodt arczával és két kék szemével olyan volt, mint maga a jóság, a szeretet... Azután halk, nagyon tiszta hangon szólt, — a hangját csak én hallottam: — Látod: mind szegények, fáradtak, búsak és megöklözöttek. Légy mindig szelid és türelmes.

— Tudom, tudom már, — rebegtem, és pár pillanattal megbűvölten álltam... Azután már csak ismeretlenek jártak körülöttem. Elindultam.

SZÍNHÁZ.

Reinhardték vendégszereplése a Vigszínházban.

Reinhardt bizonyára a legkiválóbb német színházigazgató és rendező és minthogy irodalmunkhoz, művészetünkhöz, színházunkhoz gyakori elszakadási kísérleteink ellenére is a németek állanak legközelebb, miránk is nagy

hatással van és színházának itteni vendégszereplése a diadalok szakadatlan sora. A négy Vigszínház minden előadására szüntelenül megtekintik és a közönség izgatott érdeklődéssel nézi végig az előadásokat. Erdemes, tanulságos Reinhardték nagy sikerét egyes számlára bontani.

A fő az, hogy Reinhardt előadásainak karaktert, egységes szint, egységes érzést tud adni; minden oldalról egy pont felé tör, a ható erők mind koncentrálnak. Ebben van az ő működésének művészi értéke. Mert ez a törekvés művészi érzésből fakad, ezt sem akarat, sem szorgalom nem adja meg, ez az egység érzésbeli dolog, csak érzéssel lehet az egység-erőséget mérlegelni és létrehozni. Hogy a létrehozandó egységet annyira érzi, teszi agyvelejét oly termékenyvé, ötletekben kifogyhatatlanná, türelmessé, mindig előről kezdővé. Igaz, hogy szorgalmával, munkájával azután nem fukarkodik. Kiméletlen magával, kiméletlen színészeivel szemben. Végig megy, hogy úgy mondjam, az összes lehetőségeken. Nem éri be az intencióval és nem ámitja magát produkcióinak értékére vonatkozólag. Mer merész kísérleteket tenni. A színházi rendezést gyakorlati, empirikus, művészi feladatnak tekint. Végére jár minden dolognak, vasszorgalommal tanul és kutató. Van benne valami német szándékosság és alaposság, a mit ő vitt be ebbe a legböhémebb mesterségbe. De ez az egész iparkodás nem érne semmit, ha nem állna az egységérzés szolgálatában. Nem tudom, van-e, volt-e ebben párja. Mi a színházi előadás rendszerint? Hagyományok egyvelege, egyes színészek produkciója, összevisszaság, a melyeket egységbe forraszt, úgy a hogy, az író műve. A kevéssé kritikus néző az utóbbihoz ragaszkodik és ennek egységével pótolja, a mit a rendezésben nem talál. Reinhardt a rendezést művészeté tette és ez hat oly rendkívüli módon a közönségre, mely sokszor észre sem veszi az eszközöket, de érzi a hatást. Reinhardt nem dolgozik fogásokkal, trükkökkel. Az ő előadásában semmi sincs magamagáért. Festői, de nem keresi a festőséget, mint czélt, csak mint eszközt. *Juditban* van egy tömegjelenete, mely bámulatosan szép, de ez sincs magáért, a darabot, illetőleg a rendezés művészi czélját szolgálja. Reinhardt előadásában egységes új színek és formák tűnnek föl az előadott művön. Minden műalkotásban az egység a fődolog. Reinhardt az előadást tette egységessé, és az előadásnak a műhöz való viszonyát is. Sokszor erőszakot tesz a művön az előadás kedvéért. Sok művel ezt meg lehet tenni, ott azután Reinhardt diadala teljes. A mely mű ezt nehezen tűri, ott az előadás kedvéért meghamisítja a művet, hogy úgy adhassa elő, a mint akarja. Akkor is érdekes, néha üttörő, de komoly kifogásokat támaszt.

Minden igazi művészet földszagú, a maga talajából fakad, ennek karakterét érzékíti meg. Reinhardt művészeite specifikusan berlini és német csak a mennyiben a berlini is német. Nem ismerem egész műsorát, de úgy tetszik előttem, hogy minden erőlködése ellenére is a dráma lírai elemét kevéssé érzi, inkább az értelmi és humoros elemet érzi és szereti. Az alakok karakterisztikumát majdnem a karrikaturáig kidolgozza, egyébként is szélsőségesen így alakítja, talán mert közönsége így akarja és méltányolja. Ez az ő stílus-törekvésében az az elem, mely nem artisztikus, mely szögletes és sérti a finom műérzést. Mindenhez közelebb áll, mint a naivhoz, a természeteshez, az egyszerűhöz. Szinte látjuk magunk előtt a szarkasztikus berlini kritikát, mely egészben mégis a berlini közönség izlésének fokozott és öntudatos kifejezése, mely okosabb akar lenni minden írónál és rendezőnél és melyet Reinhardt a maga okosságával le tud gyűrni. Reinhardt öntudatos, vagyis reflektált, nem nagyon bízik — Berlinben — a naivnak és egyszerűnek a győzelmében, mindent kiélez, kidolgoz, a hangulatot is, a szívet, az érzéseink inkább az értelmén keresztül kíván hatni, mint közvetlenül. Ebben nagyon berlini és nagyon modern; oly közönséggel számít, mely mindent tud, mindenről szinte tudományos fölvilágosítást szer-

zett. Főelemé azonban a humor, minden válfomatában, kezdve a finom iróniától, magapersziflázstól, a dolgokkal való öntudatos játéktól, egészen a clown-tréfiáig, vaskos bohózatosságig, nyers komikumig. A németnek van az angol kivéve, ez iránt legfogékonyabb érzéke, a berlini köznépi hatalmasan tud kacagni, csufoló, de jószívű is, szereti az *Ulk*-ot, a bolondosságot, mely fantasztikus, szeszélyes, kiszámíthatatlanul ugrándozó, intenzíve jókedvű, emberekkel és dolgokkal játszó, komoly képpel bolondozó, bolondsapkában bölcselkedő. Reinhardt ezt az aknát ássa, fürja és értékesíti. A pátossszal nem igen tud mit kezdeni, hagyja méltóságosan hömpölyögni hagyományos, német módon, a szentimentalizmust se ragadja ki sablonjából, mindezeket csak alkatrészeknek tekinti, melyek az ő keretében kapnak új szint. Elve az, hogy a ki meg tudja kacagtatni a közönséget, annak nyert játéka van. Senki nem tudja Shakespeare humoros dolgait úgy foglalni és fényesíteni, mint ő. Nagyon jellemző rá néve *A makrancos hölgy* és *Dagobert király*, melyeket vasárnap és hétfőn mutatott be Budapesten.

A *makrancos hölgy* mint farsangi tréfát játssza, de oly gazdag leleménnyel, hogy a haragvót is megneveteti és lefegyverzi. Semmit se vesz komolyan a darabban és ezt főleg azzal éri el, hogy a komédiát mint színjátékot a színjátékban adja elő. Fölhasználja a darab ismeretes keretét, melyet az előadásban mindig mellőznek és a részeg üstfoltzó előtt játszatja el a darabot falusi komédiákkal. Igen elmés módon egyesíti a régi Shakespearei színpadot a falusi komédiások szegény diszletezésével. A háttér a galleriával az egész darabon át nem változik; a diszleteket pedig a színészek szemünk előtt tolják el helyükről, hogy lássuk, hogy ezek csak mondvasinált

diszletek, melyeket hátul színészek, szolgák megtámasztanak, különben összedőlnek. Már ez is kifogyhatatlan tárgya a nevetésnek. A színészek még játék közben is bolondoznak, ugrándoznak, bukfencet hánynak, ütögetik egymást. A muzsikából, melylyel darabját kíséri, a legkedvesebb komikumot tudja kicsiholni. Roppant vaskos komédia lesz így az egész, de tagadhatatlan, hogy Shakespeare művében sok az erre csábító alkalom, fogantyú; Reinhardt előadása majdnem kommentátora az eredetinek. És minden jelenet tele van meglepő részletekkel, melyek mulatságosak, elmések, merőben újak. Kár, hogy a darab főszíneze, Winterstein, kissé száraz, hogy nincs meg benne az a hányaveti gondtalanság, mely durvaságával, alantóságával némileg megbékíthetne bennünket. Ellenben Kató, a makrancos, kitűnően német, igen gráciátlan, valóban türethetetlen és erdemes minden kinzásra. A színésznő sokat talált a maga természetében, sokat nemzetiségeben, de eleget művészetében is. Lucie *Hoflich* a neve. Hü tud lenni két férfiúhoz, Shakespearehoz és Reinhardthoz, ez pedig igazán — művészet.

Még jellemzőbb *A jó Dagobert király* előadása. Ez a francia *Rivore* darabja, melyet Felix Salten remek verseléssel lefordított. A francia eredetinek a karaktere teljesen megváltozott Reinhardt előadásában, valóssággal meghamisult, de nagy hatást tett. A francziában van pátosz, gyöngédség, érzelmesség, romantika és némi kis humor Dagobert minisztere személyében. Reinhardt természetesen a humoros minisztert ragadta ki, ezt tette a darab tengelyévé, vagy ha úgy tesszük, alaphangjává és ehhez hangolta aztán az egész darabot. Teljesen kiküszöbölte a romantikát, a pátoszt; valamit meghagyott az érzelmességéből és gyöngédségből, de főleg vidámmá tette a darabot. A mi kis sikamlósság van a

A TÖMEG ÜDVÖZLI PAULHANT, A MINT GYŐZELME UTÁN MANCHESTERBŐL VASUTON HAZAINDUL.

francia eredetiben, örömmel fogadta, nem durvította, de óvatosan befoglalta a humor keretébe. Humor és erotika: jó amalgam! A darab szövege itt-ott ellentállott, de mit törődik ezzel Reinhardt! Új negyedik fölönást írt vagy iratott a darabhoz. Rivoire nem klasszikus, őt szabad nyesegetni, hisz nyesegeti ő Shakespeart is. Berlinben nem igen respektálják a klasszikusokat. A darab meséje az, hogy Dagobert király oly nőt vesz feleségül, a ki mást szeret és nem akar igazi felesége lenni Dagobertnek. ezért belenyugszik, hogy éjjel más nő (ki a királyt igazán szereti) foglalja el a helyét. Később azután mégis

hetne, hogyan mondja Wassmann azokat a verseket, melyeknek komikusan kell hatniok! Ime Reinhardt mestersége és művészete: igen finom, bájos francia verses vígjátékból kacagató, majdnem vaskos bohózatot csinált, melyet azonban elejétől végig egységes hangnembe áttett. A kacagók neki adtak igazat.

*

Még egy szó *Judith* előadásáról. A mi kis Reinhardtjaink a klasszikus tragédiákat is naturalisztikusan szeretnék játszani: Reinhardt a tragédiát a legszigorúbb patetikus stíl-

játszik színházával. Annyi bizonyos, hogy a budapesti közönséget véglegesen meghódította magának. *Alexander Bernát.*

A PÁRISI GYUJTOGATÓK.

(Az 1871-iki kommun lázadás.)

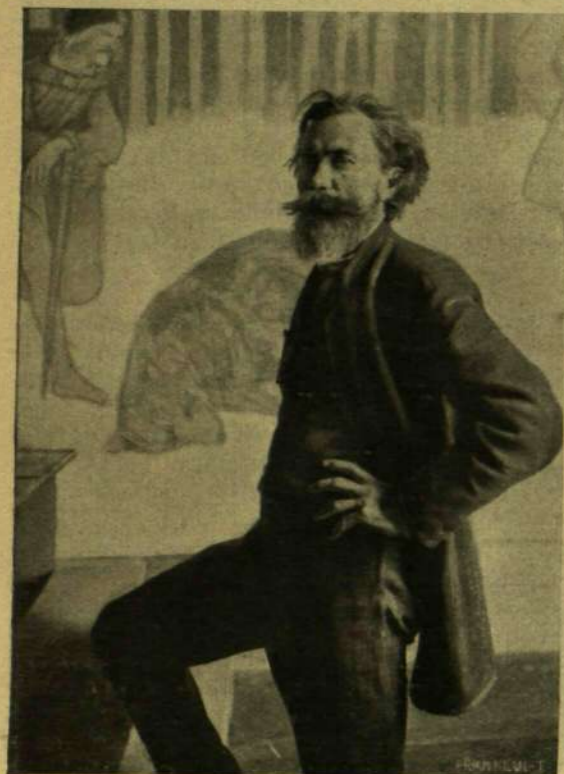
Ismerteti (Folytatás.)

RÁKOSI VIKTOR.

XV. FEJEZET.

A véres hét.

Megirtuk már e történet folyamán, hogy a versaillesi csapatok május 21-ikén minő körülmények közt hatoltak be egy elhagyott ponton Páris városába. Megirtuk azt is, hogy a kormány e napon fél Páris elfoglalhatta volna, a kommun annyira nem volt elkészülve erre a váratlan benyomulásra. A forradalmi kormány tagjai este hét órakor kapták meg ezt a hírt, melyet nem akart közülni senki sem elhinni. Delescluze nekiült egy nyilatkozatot szerkeszteni, melyben egyszerűen letagadja a versaillesiek behatolását. De éjjel után két órakor megjelent Dombrovszki tábornok és jelentette a Jóléti Bizottságnak, hogy a hír igaz. Ekkor látták csak a veszedelmet egész nagyságában. A szövetkezett nemzetőrség javarésze az erődökben vagy az előrsőkön tartózkodik, a kik a városi

Fenn baloldalt Körösfői Kriesch Aladár, jobboldalt Nagy Sándor arc képe látható, ezek Gödöllőn élő művészeink között a legtekintélyesebbek. Alul baloldalt Kriesch Aladár műtermét mutatjuk be, mely e művészek munkásságára rendkívül jellemző. Festményeken, apró iparművészeti tárgyakon kívül szobrok is készülnek itten, a mivel azonban Kriesch tevékenysége nem merül ki, mert könyvet is ír és a gödöllői szőnyeggyártást is irányítja. Az alsó jobb kép családja körében mutatja be; a háttérben a bécsi vadászati kiállítás számára festett és múlt héten útnak indított, medvevadászatot ábrázoló nagy fal képe látható.

A GÖDÖLLŐI MŰVÉSZTELEPRŐL. — Balogh Rudolf felvételei.

kedvet kap az asszonyságra (igazi humoros helyzet!), de a dolog nem sikerül és midőn a család kisló, Dagobert elkergeti mind a két asszonyt; később mégis elveszi azt, ki őt kezdetől fogva híven szerette. A főszerep azonban a miniszteré, a ki a kártyákat keveri és az eredetiben is humoros alak. Ennek ábrázolására Reinhardt rendelkezik Wassmannal, a ki az ő főszíne, a berlini humor utólérhetetlen képviselője, a ki maga alkotta meg magát a humoros játék egyik kitérő típusává. Olyan arczizmok még nem születtek, melyeket Wassmann nem tudna szinte folytonos nevetésre készíteni. De ily jó szerepe sem igen akadt még Wassmannnak. Már az is studium tárgya le-

szértséggel játszatja. A színészek szavalnak, hatalmasan szavalnak, sőt; érthetően szavalnak. Minden szót meg lehet érteni. Mily isteni élvezet: Érteni! Csak Judith személyesítője kiabálta túl magát néha-néha és hangja viharos zengésében elveszett a szegény szó értelmé. Még valami: Reinhardt maga is kis szerepet játszott, vak, néma embert, ki egyszerre megszólal és azután ismét elveszti hangját. E szerepben látván őt, mondhatjuk, hogy ez nagy színész is, a ki meg is tudja csinálni, a mit másoktól követel, a mit másoknak mutatni akar. Groteszk volt, gyönyörűség és minden ízében művészi. Mondják, hogy magyar születésű és legszívesebben itt

szolgálatot végzik, szanaszét alusznak a házakban. Torlaszok is csak a Concorde-térre vezető utcákban emelkedtek, a többi utca nyitva állott. Arról volt tehát szó, a nemzetőrséget összegyűjteni és barrikádokat építeni. Az ellenállás vezetését a Közléti Bizottság veszi át. Az összes templomokban félreverik a harangokat, az utcákon megszólal a trombiták és dobok riadója, futárok döngöket mindenfelé a kapukat, fegyverre szólítva a forradalom nemzetőrségét. A hajnali órákban már két kiáltvány borítja a falakat, az egyikben a Közléti Bizottság a következőket mondja: «Fegyverre minden jó polgár. Fel a torlaszokra, az ellenség a falaink között van! Semmi habozás!

Előre a köztársaságért, a kommunért és a szabadságért! Delescluze proklamációja többek közt így szól: «Polgártársak! Elég volt a katonásdüből, pusztuljanak a ezíra egyenruhájú, fényes gombú és kizsinórozott tisztiek! Adjának helyet a meztelen karú harezosoknak! A nép nem sokat ért a tudományos manőverekhez, de mikor puska van a kezében és kövezet a talpa alatt, nem fél a monarchikus iskola semmiféle nagy stratégiájától sem. Fegyverre polgárok! Vagy győzünk, vagy a versaillesi reakzionáriusok és klerikálisok könyörtelen kezeibe esünk, azon nyomorultaknak a kezébe, a kik készakarva eladták Franciaországot a poroszoknak s árulásukért most rajtunk akarunk boszút állni.»

Május 22-ikén reggel a kommun minden híve talpon volt. A federált nemzetőrök fegyvert ragadnak, vagy az asszonyokkal és gyermekekkel egyetemben torlaszokat építenek. A francia hadsereg lassú előnyomulása kedvezett nekik. Ennek a lassúságnak oka az volt, hogy a francia tábornokokat a porosz háborúban és március 18-ikán szerzett keserves tapasztalatok megtanították az óvatosságra és annyira igyekeztek szakítani a hagyományos felületességgel és hebegurysággal, hogy most meg az ellenkező hibába estek.

Akár mennyire kedvezett is nekik az alkalom, nem mentek tovább, mint a mennyit a kidolgozott haditerv megengedett. Ez biztos sikerű módszer volt, de időt engedett a kommunnek a belső védelem megszervezésére. A kommun vezetérei annyira túlozva dicsérték örökké a nemzetőrség vitézségét és érdemeit, hogy végre maguk is meg voltak arról

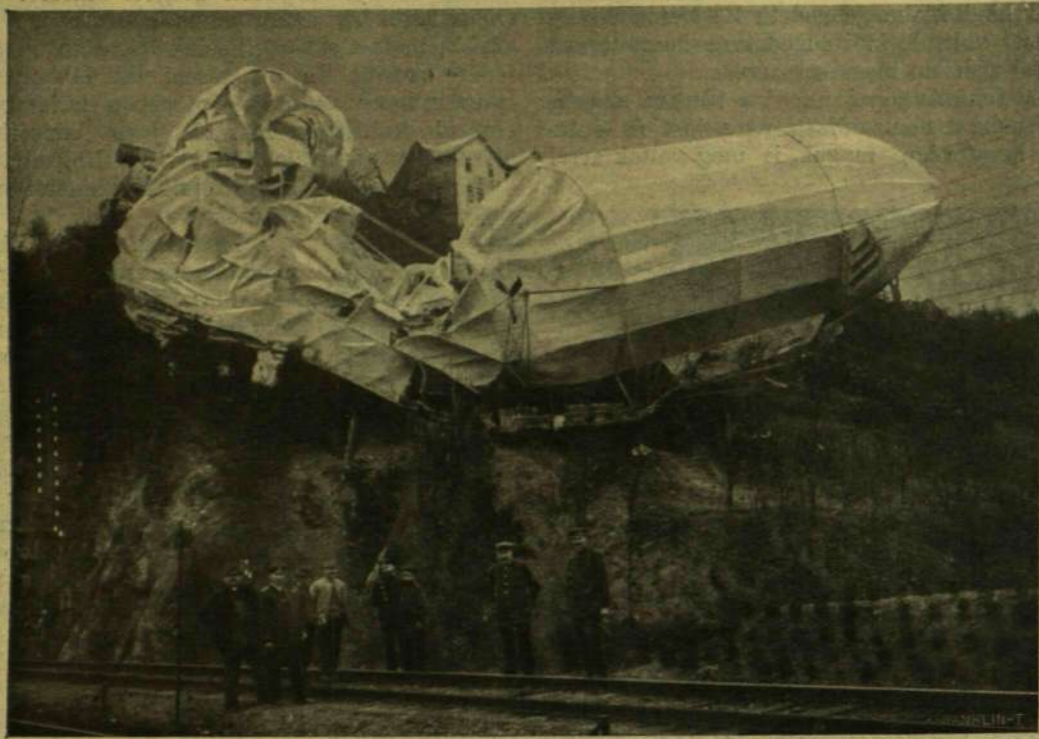
győződve, hogy ha nyílt ütközetben nem is tud győzni, a torlaszok mögött sikerrel fog ellenállani. Így aztán magukhoz tértek a pánikból, melyet a versaillesiak váratlan megjelenése okozott. Sőt oly harczi düh lobbant föl bennük, hogy az utolsó percben külömböző előkelő testületek részéről jövő közvetítési ajánlatokat visszautasítanak vagy elfogadhatatlan feltételekkel lehetetlenné tesznek.

A hadsereg, a mely Páris megátadta, százhuszezer főből állott. Ez jól felgyelmezett, háborúhoz szokott, nem olyan laza katonaság, mint a mely március 18-ikán a népek megadta magát. Ezt a katonaságot lassan-lassan megtöltötték azzal a gyűlölettel, melyet Versailles és a vidék érzett a kommun iránt. A Vendôme-oszlop lemondása a poroszok szeme láttára valóságos szentségtörésnek tetszett úgy a katonák, mint a tisztiek előtt. A tisztiek nagy része, főképp a magasabb rangúak és a törzskarban szolgálók, a kik meggyőződésükben katolikusok, monarchisták és bonapartisták voltak, átengedték magukat politikai szenvedélyüknek. Az ő szemükben a párisi forradalmárok a legalsóbb gonosztevők voltak, a kiknek boszút kell állani mindazon gazságokért, melyeket Párisban a trón és az oltár ellen elkövettek. Ezek

A gödöllői művésztelep az iparművészetnek is hajléka. Felső képünk a gobelin-javító asztalt mutatja be, melyen gödöllői úri lányok Belmont Leo vezetésével dolgoznak. Az alsó képek a rendszerint «Kriesch-féle szőnyegek» elnevezés alatt ismert eredeti rajzú és színezésű szőnyegek készítését mutatják be.

A GÖDÖLLŐI MŰVÉSZTELEPRŐL. — Balogh Rudolf felvételei.

A ZEPPELIN II. BALESETE HAMBURGÓL KÖLNBE VISSZATÉRTEKOR WEILBURGNÁL.

a tiszték fanatizáltak a közkatonákat és így aztán a hadsereg tüzzel és kíméletlenül harcolt.

Ezzel szemben a kommün a végsőkig szított osztaggyűlölet fanatizmusát állította. A társadalmi rend fölforgatását s az uralkodó osztályok teljes letörését tette a proletárság föladatává. Jelszavak voltak: *Mindenki gazember, a kinek van valamije és: A magántulajdon nem becsületes dolog, hanem lopás.* Ezt hirdették népszerű hangon írt lapjaikban és a klubokká átalakított templomokban. Valami ködös rajongás a világ összes proletárjai iránt, ellenben ádáz gyűlölet a velük egy állományt, egy nemzetet alkotó vagyonos és intelligens osztályok iránt: ezen textus körül forgott a mindennapi kommün-prédikáció. S a párisi munkásság lelke, hogy mennyire rendelkezésére állt akkor, a rendkívüli viszonyok között, e tanok befogadására, azt e munka elején eseteltem. Nem esuda, hogy ilyen körülmények között ez a hét napos végső tusa valóságos vérengzéssé fajult. Nagy büne ez a versaillesi hatalmasoknak is, a kik nem akarták megakadályozni a katonaság vak öldöklését. Csak nemrég történt, hogy az egész civilizált világ fölháborodott azon a kegyetlenségen, a melylyel a spanyol kormány a barcelonai forradalmat elnyomta és Ferrert kivégezte. Pedig ez csak gyermekjáték volt ahhoz képest, a hogy a versaillesi kormány Franciaország fővárosával elbánt.

Május 23-án a hadsereg határozott sikert aratott, a mennyiben bevette a Montmartre csücsöt, a forradalom bevehetetlennek tartott fellegvárát. Déli egy órakor a Szollerinó-tornyon megjelenő trikolór jelentette Párisnak a nagy eseményt. Elképedés és düh fogta el a kommün embereit. Először mint rendesen árulást kiáltottak, de ezt a hangulatot csakhamar csigédés váltotta fel, s illuziók, melyeket a nemzetország iránt tápláltak, szétfoszlottak. Látták, hogy a szervezetlenség és a fegyelemnek teljes hiánya kérelmetlenül a bukást vonja maga után. A védelem tisztán ötletszerűen történt. A versaillesi csapatok gondosan koncentrálna voltak a támadásra, ellenben a kommün csapatait nem lehetett koncentrálni a védelemre.

Az a baj is megvolt, hogy a legtöbb nemzetőrszázalój a saját városrészt, sőt a saját utcáját akarta csak védelmezni. Szóval csak a jól ismert helyeken akart verekedni, a hol véredezésem esetén, ösmerve a járást, könnyen eltüntethet. Csupán a legbátrabbak és a legelszántabbak maradtak a helyükön, a kik aztán igazán ritka vitézséggel harcoltak. De ha ezek képesek is voltak az előnyomulást egy időre föltartóztatni, arra nem voltak sehol elég nagy számmal, hogy a támadást visszaverjék.

Egy dolog kinos súlylapp nehezedett a kommün vezéreire: hogy a népek hizelegessenek, kezdettől fogva azt hirdették neki, hogy a csata-

vesztéseknek csupán a tábornokok árulása vagy tehetetlensége az oka. Úgy a császárság, mint a nemzeti védelem tábornokait gyáváknak és kapitulardok-nak nevezték, azt állítván, hogy ha ő rájuk (a kommunvezezőkre) bízzák a vezérletet, ők annyira különbek bátorságuk, a hazában való hitük és a néphe vetett bizalmuk folytán, hogy mindenesetre győztek volna, vagy legalább is soha nem kapituláltak volna. És ime, ezek a gyáva és áruló tábornokok most őket, a kommün vezéreket verik le, tehát mégis csak magasabban állnak, mint ők.

No de az ilyen delikátabb lelkiismeretfurdalások csakhamar megszűntek, mert megnyílt az örvény és közeledett a katasztrófa. A kommünisták tudták, úgy a vezérek, mint a közkatonák, hogy nem számíthatnak irtalomra s azért a kik meg nem szöktek, vagy csodálatra méltó elszántsággal küzdöttek, (ez áll a közkatonákra) vagy minél irtóztatóbb emléküvé akarták tenni megemmisülésük katasztrófáját (ez áll a vezérekre). A versaillesiak pedig a mint betették a lábukat, már másnap megkezdtek a sommás kivégezéseket. A Monceau-parkban már lefegyverzett embereket, sőt velük asszonyokat löttek föbe. A Champs-Élysées-vel szomszédos utcákban, a napi harc befejezése után elfogott nemzetőröket rögtön halomra löttek. A versaillesiek sorában küzdő, szerencsére csekélyszámú önkényes nemzetőrcsapat még a katonáknál is jobban kegyetlenkedett. Sohse fog kiderülni, hogy a Lobau-kaszárnya udvarán hány inszurgens löttek agyon. Az egyik történetíró, mikor e laktanya udvarán lefolyt véres jelenetek elbeszéléséhez ér, a következőket írja:

Itt a borzalomak tetőpontjára érkezünk. Semmiel se lehet menteni ezeket a tömeges kivégezéseket, melyek a versaillesi csapatok benyomulását követő naptól kezdve Páris oly sok pontján folytak. A vezérek nevei, a kik ezt elrendelték és annak a neve, a ki megakadályozhatta volna, megvételssel kell hogy említsenek a történelemben. A harc kegyetlensége nem igazolja a gyilkosságot és bűn megölni lefegyverzett embereket, a kiket könnyű lett volna katonai bíróság elé állítani, mely a tárgy teljes ismeretével ítéltethet volna. Kétségtelen, hogy a forradalmi lázról rázott tömegben nagyon sok bandita működött, nagyon sok gazember követte gonosz ösztöneit és perverz szenvedélyeinek örült sugallatait és ebben a védelemes kategóriában kell keresni a gyűjtőfogókat és a gyilkosokat; de e sötét alakok mellett, kik minden forradalmi kitörésben ott szerepelnek és a kik megérdemlik, hogy úgy bánjanak velük, mint a kárteknony vadállatokkal, ismétlem, ezek mellett mennyi becsületes ember, mennyi nemes indulatú, naiv, exaltált lélek esett áldozatul; hát még naiv lehetett a száma azoknak az akaratlan, erőtlén, ellenállásképtelen karaktereknek, a kik mint szelid bárányok, ellentmondás nélkül engedték magukat besorozni a fölkelő

hadseregbe, a halálos fenyegetések által terrorizálva! Ezek a gyűlöletes tömeges kivégezések sokkal több áldozatot szedtek a jók, mint a rosszak között.

A francia hadsereg valamennyi vezérő tisztje közül a párisi nép legjobban megjegyezte magának és megátkozta Galliffet tábornokot, a kit mint vérben gázolót elnevezett *vörössarkú generálisnak*. Galliffet a császárság alatt típusa volt a harcban vitéz, békében sneidig katonatisztnak, egyaránt szemefénye katonáinak és az asszonyoknak. Legutóbb a híres szedáni lovasrohannál tüntette ki magát, mely egy hősiesség, de teljesen hiába való katonai bravúr volt. Páris ellen az 1-ső számú lovasdandárt vezette, s külön proklamációban biztatta brigádját, hogy ne ismerjen se irtalmat, se kegyelmet a párisi gyilkosok iránt. Természetes, hogy szavai és tettei az örültséggel határos izgalomba hozták Páris alsóbb rendű népét, melynek szemében Galliffet eljárása a legülzőbb visszatorlást is jogosulttá tette. Galliffetről mondják, hogy egyszer megállított egy transzportot, mely Párisból Versaillesba foglyokat szállított, s egy csomót ott az útszélen kivégeztetett közülök. Még pedig úgy cselekedte a dolgot, hogy felszólította a fogolycsapatot, hogy először is az öreg emberek lépjenek elő. 110 férfi lépett ki, a kiknek már öszült a haja. Ezekhez így szól a tábornok:

— Ti már öreg emberek vagytok, ti láttátok az 1848-ki forradalmat is, nektek több eszetek lehetett volna. Ezért büntetésül titeket fogunk agyonlőni.

Ezzel a szállítmány legnagyobb részét halomra lövette, utoljára a kiválasztott öregeket. (Vége következik.)

DIVATLEVEL.

Az első ibolyával és gyöngyvirággal megjött a vár, de részben rettegétt tavaszi divat, a káprázatos újdonságok egész tömegét hozva magával. A ki szereti a gyors változatosságot, élvezettel gyönyörködhetik a művészi, sőt mesterinek mondható alkotásokban, melyek a mellett még a technikai fejlettség bélyegét is viselik magukon. A nők nagyobb része ellenben szinte elszomorodva veszi elő szekrényéből a tavaly megkezdett ruhát, mely még oly jó, oly friss és a divat mindenható parancsszava folytán mégis hasznavehetetlenné lett. Sőt látunk olyan valamit is, a mi veszedelmesen hasonlít a lázadáshoz: a nők nem vetik magukat alá nyomban az új törvénynek, sőt dacosan a tavalyinál is egy araszszal hosszabbra szabtatják a kabátjukat.

Mert főleg a kabátok terén vannak ismét nagy változások. A mióta oly általánossá lett az alj szövetéből készült kabát, illetve az egész ruha, azóta a divatművészek az előbbinél is fokozottabb figyelemre méltatják e ruhadarabot. Hol bőven, hol szűken, hol hosszán, hol meg röviden készítik, ezzel teljesen és mintegy egy csapásra megváltoztatva a nők külső megjelenését. Mert hiszen az utóbbi években forró nyáron is elengedhetlen kelléke volt a női öltözéknek a kabát. Ekkor természetesen oly könnyen készítették, hogy minden nehézség nélkül viselhető volt.

A múlt esztendő folyamán viselt kényelmes, mondhatni feszületlen bő kabátok kezdének leűlni, hogy helyet adjanak a rövid, testhezálló, gyakran szoros kabátoknak. Ez már csakis szorosra fűzött termeten áll szépen és kissé kacérán, mert teljesen kitünteti az alakot. A vászonruhák is ilyen kabátokkal készülnek, sőt a kötött, fehér sportkabátokat is ilyen szabásra készítik. A nagy, párisi divatművészek azzal érvelnek a rövid kabátok mellett, hogy a nagy melegben sokkal cseleszerűbbek. De mindezek dacára igen sok nő visszasírja a tavalyi divatot.

Hogy némi kedvezmény mégis essék a hosszú kabát kedvelőinek, a ruha széléig leérő köpenyeket látunk, melyek ép oly cseleszerűek, mint izlésesek. Félbő szabásuk már magában is némileg biztosítja azt a kényelmet, mely különösen úton annyira megbecsülhetetlen. A már közelebbi nyári idény folyamán e hosszú köpeny bizonyára nélkülözhetetlen kelléke lesz minden utazásra készülő hölgy ruházatának.

A színeket illetőleg nagy pompát, szinte káprázatos pazarlást látunk úgy e szöveteket, mint a díszek világában. Hihetetlenül élénk színeket egyeztetnek össze művészi harmóniává, szinte frissítő hatást gyakorolva ezzel a nők külsejére. Olyan ez, mintha az egy időben annyira ócsárolt szezecszesz most teljesen hatalmába kerítette volna a divatot, hogy nem csupán a művészetben, hanem a hétköznapi életben is forradalmat csináljon. Így

DÉLUTÁNI ÖLTÖZÉK.

SÉTA-ÖLTÖZÉK.

NYÁRI DIVATKÉPEK.

SÉTA-ÖLTÖZÉK.

esik meg, hogy a nyár folyamán olyan lesz a nőktől népes utca, akár egy színpompás virágoktól ékes mező. Természetesen nagy veszedelme is rejlik ebben a jóízűségben, mert a színpompát a rikítótló, illetve izléstelenül nem mindenki tudja megkülönböztetni.

Kedvelt lesz a bordóvörös és jelenleg minden árnyalatban készűl. Félős azonban, hogy épen ez a sokoldalúsága gyors elmulását fogja jelenteni, a mennyiben a nagy általánosság lerontja az iránta való fogékonyt. A rövid aljhoz és félrövid kabáthoz kínai rózsaszínű tussosselyemből készűl mellényt viselnek, olykor az utóbbit ó-arány színű bársony pólója.

A színek e nagy uralma halálát jelentené a nyár folyamán eddig korlátlanul uralkodó fehér ruhának. Érdekelt várják tehát kedvelői jövődó sorsát, melynek eldöntése elsősorban a nők kezébe van letéve. Azonfelül még az is sokoldalú érdeklődést kelt, hogy milyen színek fogják a fehér ruhát a különböző korú nőknél pótolni. Most az utóbbi időben már ott tartottunk, hogy öszhajú matróna ép oly joggal viselte, mint a rózsás arcú, serdülő leány. És a mi a legcsodálatosabb, mindkettőjüknek illő, izléses öltözék került ki belőle.

Nagy jelentőséget jósolnak a divatos színű tussosselyemből készűl ruháknak, melyeket selyem-muszlinból szabott bluz egészít ki. Ez utóbbit fehér muszlinból készítik, vagy pedig fekete gázsal bevont fehér csipkéből. Nagyon szépek a kashmir mintáival szövött gázok, melyekkel izléses elrendezés révén festői színhatsókat érhetünk el. Tömegesen viselik mind azokat a nagyvilág divathölgyeit. Az ilyen blúzruha egybezárt és derékban öv szorítja le, alul fekete krepsáv díszíti, ép oly eredeti módon, mint a hogyan az egész meg van alkotva.

Rövid kabátokat valódi, indiai sálból készítenek, e közben amaz öröklött példányokat használva fel, melyek eddig elfeledve pihentek a lavendula illatú szekrényekben. A varrások teljesen láthatatlanok és a már megrongált sálból is mindig kitalál egy ilyen kabát, melyet különösen világos tussosselyemből szabott ruhákhoz viselnek majd a nők. Így tűnnek el a még eddig megőrzött, egykor annyira megbecsült emlékek...!

S. Bella.

A HÉTRŐL.

Komolyság. Olyan ajakról, a melyeken az ilyen nemes, emelkedett igék kiválóan szép harmóniában zengenek, egy szózat hangzott el, a mely nem minden vád és szemrehányás nélkül nem több jótékonyágot követel elzárkózni a gróf Vay Gáborné lelkes, szép szózatának sok igazsága elül. Bizonyos, hogy a mi jótékony akcióinkban a czélt és a tartalmat, a segitést és a könyörületet olyan momentumoknak, a melyek nem tartoznak az akciók nemes érzéhez. A mi szervezett társadalmi jótékonyágunk erőneinek koszorújába nem igen kötök az *egyszerűség* fehér virágját. Ez a jótékonyág egy kicsit pompázó és épen ezért túlságosan sokat költ — toalette. A könyörület angyala minálunk drága selymruhában jár és nem veszi jó néven, ha fúradózásait elismerő nyugtázás nélkül hagyja a nyilvánosság. Megjegyezzük: mi ezt halálos vétéknek nem tartjuk, mert hiszen egy jótékony munka mérlegében végre is fontosabbak e munka eredményei, mint a motívumai. Az a darab kenyér egyaránt jól esik az éhezőknek, akár a tiszta, puritán jószág vásárolta neki, akár az olyan, a melyeknek egyéb motívumok segítésére és ösztönzésére is szüksége van, hogy megmozduljon. De meg tudjuk érteni, hogy ezeknek az egyéb, bár ártatlan motívumoknak beleveggyülése, esetleg túl is tengő beáradása a könyörület munkájában, fájdalmas azoknak, a kiknek a jótéves, a segítés, a gyámoltalanok gyámoltatása erendendő lelki szükség és önmagában is gyönyörűség. Ha immár ez az érzés meg is szólal és viszhangra talál, ez annak az örömdetes biztonysága, hogy a jótékonyág maga egy magasabb eredményt tud produkálni. A jótékonyág idáig bizony meglehetősen komplikált mesterség volt, mert

sok megédesítő ösztönzésre szorult a munkájában. Így is szívesen megbeesültük — az eredményért, de nagy örömmel látjuk a jelét annak, hogy ezeket az ösztönzéseket már kezdi — fölöslegesen itélni

*

Nussbeck Sándor. A *Nádasdy*-jutalmat, azt a koszorút, a melynek külön dícsősége, hogy Arany János halhatatlanságának homlokát is övezte, az Akadémia bírálói *Sámson* című költői elbeszéléseért dr. Nussbeck Sándor törvényszéki bírónak ítelték oda. Bizonyára nagyon sokan vagyunk Magyarországon, olyanok is, a kiknek lelki szükség és lelki gyönyörűség érdeklődő szemlélése a magyar irodalom — hála Istennek, — elég nagy, gazdag és viruló egész kertjének, a kik ezt a nevet, ezt a költőt még soha se hallottuk. Hogy Arany János is megkapta a Nádasdy-jutalmat, ez — fájdalom — még nem jelenti azt, hogy minden érdemesben, a ki ezt a koszorút megkapja, egy új Arany Jánost köszönhetünk és köszönhetünk. De hogy annak, a ki megnyeri, a ki reája méltónak találtatott, költőnek kell lennie, ha nem is oly óriásnak, mint volt a *Buda halála* énekese, az bizonyos. És bizonyos az is, hogy a ki az Akadémia egyik legszebb koszorúját meg tudta magának szerezni, meg tudta volna magának könnyebb szerrel szerezni azt is, hogy a neve e gyönyörű alkalommal ne toppanjon elnk teljesen ismeretlenül. Mi lehet a magyarázata, hogy mégis így történt? A magyarázat valószínűleg magában az emberben van, a lelkében, a gondolkodásában, a természetében. Van költői talentum, — itt nem szólnunk azokról, a kiknek a tehetsége csak egy jóhiszemű tévedés — de van igaz talentum is, a melyet parancsoló lelki szükség azonnal a nyilvánosság elé sodor. Siet a dalával a fórumra, nem is hiúságból vagy legalább is nem csupán hiúságból, hanem mert a viszhangos nyilvánosság az eleme, ösztönzője és ihletője. A költő és a közlés vágya egy forrásból buzog a lelkében. Az ilyen költő is lehet nagy és igaz

BÚZASZENTELÉS RÁKOSPALOTÁN.

De van a poétának egy más fajtája is. A ki annyira önmagának költ, hogy szinte retteg a nyilvánosságtól. Hogy énekel, ez neki boldog, de szemérmesen rejtegetett titka. A csöndes öröm, melyet a lantpengetés szívébe áraszt, kárpótolja az idegen tapsok dicsőségeért. Nem a szerénysége, hanem a büszkesége fél attól, hogy a miben neki kedve télt, mások talán gyöngének, naivnak és értéktelennek találják. A legtöbb, a mit e kétséggyötrelme meret vele az, hogy — pályázik ott, a hol a legilletékesebb bírák előtt is lepel takarja névtelen nevét. Nussbeck Sándorról íme kiderült, hogy a kedvtelése tehetség, a lantpengetése költészet, kételkedése és szemérme a talentum vívódása és szemérme volt. Ritka jelenség a modern, ifjú nagyságok hangos korszakában, a kiknek a lírája semmiben se oly gazdag, mint önön dicsőségük áradó magasztalásában. A Nádasdy-jutalom fénye érdekesen és meghatóan világít be egy büszke és szemérmes ember magánosságába, a mint az éjszakai csöndjében fölfogja a lelkéből kizengő melódiákat!

Egy negyedmillió. Kétszázötvenezer koronát keresni esütörtök délután öt órától péntek reggel öt óráig, úgy, hogy közben még hat órát aludt is az ember s e mellett világra szóló dicsőséget is szerzett magának, bizonyára igen eredményes működés. Nem csoda, ha a hallatára az emberek csettintenek a nyelvükkel és annak a nézetüknek adnak kifejezést, hogy ez a Paulhan — ő volt az, a ki a Londontól Manchesterig való repülése ezt a dicsőséget és ezt a vagyonát magának megszerezte — szerencsés fickó. Szó nincs róla: valóban szerencsés. De ez a szó, hogy szerencse, ebben az esetben egészen más tartalmat fejez ki, mint ha például Paulhan mester az ő negyedmillióját a börzén vagy a játékszatalnál vagy sorsjegyen nyerte volna; a mint hogy más fajta szerencse az, ha az ember Shakespeare-nak vagy Michel Angelónak születik, mint az, ha Rothschild fiának születik. A Paulhan szerencséje, vagy Blériot-é, vagy a Wright testvéreké (ezek mind szerencsés emberek) nem csupán az ő egyéni szerencséjük. A szerencséjük, a dicsőségük mindnyájunké, az egész emberiségé. Ha valaki kártyán veszít egy negyedmilliót és főbe lövi magát, a végzete tisztán a magé és a hozzátartozóié. De ha Paulhanak vagy Wrightnek nincs szerencséje és lezuhan és agyonzúzza magát, e tragédiában mindnyájunk hozzátartozóinak érezzük magunkat és gyászolunk mindnyájunk, a kik az emberi elme dicsőségének nagyszerű álmait közösen álmodjuk. A mit Paulhan és társai elértek és elérni fognak, abban a legkevesebb része van annak, a mit e szó közönsé-

ges értelmében szerencsének, vagyis a véletlen kedvezésének nevezünk. Az ő segítő esélyei mindenkinek egyaránt rendelkezésére álltak, mert szabadabb pálya a levegőnél nincs, csak tudni kellett és tudni kell, a mit ők tudnak. Mert a szerencse maga nem csinál repülőgépet és a szerencse maga kormányozni se tudja a repülőgépet. Ötven esztendő múlva, a mikor talán két shillingért repülnek majd az emberek Londonból Manchesterbe, talán mosolyogni fognak azon, hogy egykor ezért az úttért egy negyedmilliót fizettek valakinek, de ezelőtt tízenöt esztendővel meg kikacagták volna azt, a ki azt mondja, hogy meg tudja ezt cselekedni — huszontöt millió koronáért, a mit most Paulhan kétszázötvenezerért megeselekedett.

A lóhús. Azok a székállók, a kik a fővárosi mészárszékekben mérik a lóhúst, egy különös és érdekes tapasztalatot jelentenek a közéletben bizottságnak. A lóhús bevált élelmiszereknek. Sok kél belőle. A fogyasztása, ha nem is olyan arányban, a hogyan várni lehetett volna, de állandóan emelkedik. A lóhús-mészárszékekben so a vásárló, de — és ez az érdekes — ez a vásárló közönség szinte naponként más és a legszegényebb külvárosi tájakon se a szomszédos lakosságból kerül ki, hanem olyan emberek, a kik valószínűleg a város túlsó részén laknak. A kik a Soroksári-úton fogyasztják a lóhúst, valahol a Váci-úton vásárolják és megfordítva. A budaiak Pesten veszik, a pestiek Budán. Mit mond ez a tapasztalat? Azt, hogy a szegény emberek szívesen eszik a lóhúst, de — szegüllyik, hogy eszik. Azok előtt, a kik ismerik őket, a kikkel egy csomóban élnek; titkolni akarják és mikor vásárolni mennek, a fővárosi ember- és köregetegében elbujdosnak a legtávolabbi helyekre, a hol ismerős szemtől nem kell tartaniuk. Kilométereket tesznek meg, holott a szomszédosságukban is van mészárszék, a hol ugyanazon a hatóságilag megszabott áron ugyanazt a portékát kapják — és minthogy ezeket a kilométereket bizonyára nem fiakkereken, sőt valószínűleg nem is villamoson teszik meg, időben és fáradságban óriási adót fizetnek furcsa és szomorú hiúságuknak és röstelkedésüknek. Pedig a lóhús nem lehetett volna élelmi czikké, ha nem lenne alkalmas és arra való, hogy megegyék. A legtisztább háziállat húsa, izes, egészséges, tápláló, lehet, hogy száz esztendő múlva többre becsülük az özpescenyénél. Egyéb vétkes nincs annál, minthogy még szokatlan és — nagyon olesón mérik. Mit kellene tehát tenni, hogy — ne szégyelljék azokat, a kiknek jól ízlik és ne fizessenek mértéktelenül a gyaloglásokkal a szégyenkezősüknék? A segítségen alig lehet más módja, mint

vagy az, hogy fölemelik a lóhús árát különként öt koronára, vagy pedig az, hogy — legalább egy időre — szerepet adnak a lóhúspeccenyének a legelőkelőbb lakomák ételsorában. Senki se fog tőle meghalni, de egy csapásra vége lesz egy nagyon furcsa, de nagyon emberi elfogultságnak, a mely épen a legszegényebb embereknek kerül rettenetes áldozatába.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Marie és más asszonyok. Biró Lajosnak új novellás könyve alighanem a legértetebb és legkiválóbb munka, a mi eddig e szerencsés kezű író keze alól kikerült. Előbbi novellás könyvei is érdekeltek, meglátszott bennük az író minden kiválósága, de nem annyira érett állapotban. Technikai biztossága már akkor is lelepett, látásának eredetisége és bátorsága, helyzeteinek beállításai és kifejtésük az első rendű írókat mutatta, de voltak még jelentékeny hiányai is: az alakok elveszték a történetek mögött, melyeknek csak mintegy példatárul szolgáltak s a történeteknek valami matematikai jellege volt; adva volt mindig egy lélektani, fiziológiai vagy társadalmi tétel s ennek bizonyítására szolgált a történet. Ez megvan ma is, de nem annyira kirívó módon, nem nyomja el annyira a történet elevelegét; az író módszeréhez tartozik, látásának és alkotásának módjából folyik. Biró Lajos nem embereket akar elsősorban rajzolni, hanem az életet, az embereknek az élettel és egymással szemben való helyzetét s nem a lélektani szempontokra veti a súlyt, hanem az erkölcsrajza s ezért alakjaiban, ha még annyira együtt vannak is, mindig van valami tipikus: az író az embernek a társadalomban való helyzetét demonstrálja velük egy bizonyos oldalról, rendszerint a normális társadalmi erkölcsnek egy bizonyos helyzetben való elváltozását, az erkölcsi fogalmaknak bizonyos körülményekből adott eltolódásait. A mi életünk nagyon sok alkalmat ad az effélékre, a régi erkölcsi rend mind hízagosabbnak, mind merevebb alkalmazkodásnak tűnik fel, az új még nem alakult ki. Biró Lajos módszere abban áll, hogy ezekben a hézagokba állítja bele az embereit, a melyekben a konvencionális erkölcs elveszti föltétlen érvényét s az emberek jól-rosszul, de valahogy csak elhelyezkednek mégis, mert végre is elhelyezkedni kell. Van, a ki nem tud elhelyezkedni: ennek sorsa szenvedés, néha pusztulás. Az élet mindig kompromisszumok eredménye, az erkölcsi követelmény, a helyzet adta lehetőségek és az érdek három, gyakran ellentétes tényezőjét kell összeegyeztetnünk, hogy egyáltalán élhessünk. Ez körülbelül az alaphang, a mely Biró novelláiból kihangzik. S mivel az élet csakugyan ilyen, e novellák hatása rendkívül reális, az alapjában mégis csak konstruált történetek a megtörtént tények valószínűségével hatnak s ezt a hatást nagy mértékben fokozza az író előadása is, a melyben alig van valami, a minek irodalmi ize volna, a mi az író szándékosságára figyelmeztetne, a mivel az író önmagára vonná az olvasó figyelmét. Nyugodtan, tárgyilagosan, stílusos és moralizálás nélkül mondja el a történetet, szinte szájszáviaan, csak épen a cselekményhez szükséges vonásokra szorítkozva, stílusban, a komponálás módjában a lehető legnagyobb egyszerűsége törekszik. Láthatatlan állványokon építi fel történeteit s csak ha nagyon figyelmesen nézzük, vesszük észre, hogy mégis csak állványokon épültek fel. Annyira eltávozt szemünk elől mindent, a mi apparátus, hogy közvetlenül a tényekkel kerülünk szembe, minden közvetítés nélkül, magunk látjuk őket kialakulni, mint a mikor a szemünk láttára folyik le valami érdekes esemény. Az író nem tesz egyebet, minthogy élénk rögzíti a pillanatfénykép közvetlenségével és hirtelenségével; ő a közeg, a melyen keresztül a gondolat, a kép hozzánk jut s olyan közel igyekszik lenni, a mely a lehető legcsekélyebb ellenállást tanúsítja. Önmagának ez a háttérbe szorítása művészi fegyelmezettségre vall, a mint hogy a fegyelmezetség minden tekintetben Birónak legfőbb erényei közé tartozik. A modern novella három-négy nagy írónak hatása alatt alakult ki; Biró Lajos ezek közül legszorosabban Maupassanthoz csatlakozik s az ő irányában fejlesztí tovább a műfajt: az érdekes erkölcsrajz a tartalomban, formában pedig a kompozíció szigorúsága s az előadás egyszerűsége és tárgyilagossága irányában. Ez a három követelmény körülbelül nála érvényesül legteljesebben mai írónk között.

Judith. Szikra legújabb regényében a regényirodalom két régóta ismert alakja áll egymással szemben: a mély, nemes, érzékeny lelkű, de halk, finom, csöndes nő és a pompázó, csillogó, eszabító, de léha, felületlen, üreslelkű nő. Nő írta a regényt, tehát természetes, hogy a férfi, Bethléri, az utóbbihoz fordul benne, elhagyja érte feleségét és vakon rohan utána vesztébe. De mivel nő írta a regényt, természetes az is, hogy a végén megkönyörül,

nem annyira a férfin, mint a szenvedő ártatlanságon s visszavezeti hozzá, nagy házasságtörési dráma, párba, a kisgyermek halála s a másodszori válópör után a még mindig szeretett, eltévelyedett férjet. Így, magában nézve, Szikra regényének meséje veszedelmesen hasonlít némely sablonokhoz, nem is ez teszi érdekessé, hanem az, a mi a mesét kitölti, a mi életet, frissességet, mozgalmat visz bele a konvencionális mesébe: a társadalmi rajz elevelegése, az írónó friss, mindent meglátó szeme, a mely a pillanatfénykép gyorsaságával rögzíti papirosra annak a társadalmi körnek életét, a melyben szereplői élnek és mozognak. Az a társaság ez, a melyben az élet gondjai nem nehezdednek az emberekre, a kedvező vagyoni viszonyok megengedik, hogy az emberek dilettáns módjára szórakozzanak mindennel: pénzzel, munkával, becsülvágyal, szerelemmel s életük apró-cseprő szenvedélyeskedésben merüljön ki. A társadalmi rajznak ezt az élénkséget fokozza még az is, hogy szinte aktuálisan van rajzolva, a mai divatot, a mai szokásokat találjuk meg benne. Ilyenek például a tátrai élet képei, melyek előkelő világunknak legújabb és legdivatosabb szórakozását elevenítik meg s egyuttal alkalmat adnak az írónéknak néhány szép tátrai tájképek megrajzolására.

A botrány. A legdivatosabb és legnagyobb szinpadai sikereket arató francia drámáiról a kétségkívül Henri Bataille. Egy darabja mostanában Párisban szinte még a Chantecler színházi szenzá-

KERÉKPÁROSOK A MENET ELEJÉN.

PÉKEK.

VÁLASZTÓ JOGOT A NŐKNEK.

A TÖMEG A RÁKÓCZI-ÚTON.

A SZOCIÁLIS TÁRSASÁG FELVONULÁSA MÁJUS ELSEJÉN.

ciójának elsőségét is kétségessé tette, négy felvonásos színműve, A botrány pedig az új külföldi darabok közül, melyeket színházaink az idén bemutattak, körülbelül a legzajosabb sikert aratta. A botrány most könyvalakban is megjelent a «Fővárosi Színházak Műsora» című vállalatban. A cselekvény érdekessége s a párbeszéd szinte káprázatos elméssége — a miben nagy része van a fordítónak, Molnár Ferencnek is — olvasmányul is érdekessé teszi a darabot.

Szántok-vetek. Bodrogi Zsigmond egy füzet verset adott ki e címmel. Csupa úgynevezett népies dolog, többnyire nótá-fajta, de afféle csinált népieség van bennük, utígn ismert népdal-motívumok változása, nem valami nagy ügyességgel sem a nyelv, sem a technika dolgában. Néhányhoz közülük a szerző odanyomatta a saját maga készítetté nótákat is. Ezek a nóták, a szövegekhez viszonyítva, meglepően jók; egyik-másik közülük (pl. a Károg a holló a jegenyén című) máris általánosan el van terjedve.

Dürer. A német festőművészetnek talán maig is legnagyobb alakjáról, Dürerről, érdekes könyve jelent meg Felvinczi Takács Zoltánnak a K. Lippich Elek szerkesztésében megjelent Művészeti Könyvtár című vállalatban. Dürer művészi pályáját igyekszik összefoglalni; felhasználja a rendelkezésre álló nem nagyon bő és meglehetősen hézagos külső adatokat, de a főszólyt műveire fekteti, ezeknek elemzéséből igyekszik kifejteni a művész fejlődését, tanulmányait, a hatásokat, melyek alá különböző korszakokban került s egyéniségét, a mely idején megtalálta a magának megfelelő, a maga kifejezésére alkalmas alkotásmódot. Fejtégetéseit az illusztrációk vagy mennyiségével szem-

lélteti, a melyek bemutatják Dürernek mondhatni minden nevezetesebb művét.

Solness építőmester. Isen híres drámáját magyar fordításban adta ki Gémőri Jenő. A fordítás irodalmi ambícióval készült, komoly munka.

A JÓ PAJTÁS. Sebők Zsigmond és Bendek Elek képes gyermeklapjának legújabb, május 8-iki száma közli Lampérth Géza versét, Mörizs Zsigmond elbeszélését Tull Odón képével, Dörnyö Dömötör utazását Sebők Zsigmondtól, Holló Sári elbeszélését, Elek nagyapó tréfás versét, a rajzpályázat nyertesekének néhány ügyes képét, Bendek Elek székesföldi utazását, Rákosi Viktor regényét, két mulatságos tarka történetet, a szerkesztői üzeneteket, rejtvényeket stb.

Új könyvek. Marie és más asszonyok. Elbeszélések. Irta Bíró Lajos. Budapest, Singer és Wolfner.

Judith. Regény, írta Szikra. Budapest, Singer és Wolfner.

A botrány. Színmű négy felvonásban, írta Henri Bataille. Fordította Molnár Ferencz. Budapest, Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer és fia) r. t.; ára 60 fillér.

Szántók-retek. Versek, dalok. Irta Bodrogi Zsigmond. Budapest, Nádor Kálmán kiadása; ára 2 korona.

Dürer. Irta Felvinczi Takács Zoltán, Budapest, Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és fia); ára 8 korona.

Solness építőmester. Három felvonásos színmű, írta Isen Henrik, fordította Gémőri Jenő. Budapest; ára 2 korona.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Szilárd Zsigmond, nyug. kuriai tanácsjegyző, ügyvéd, a Ferencz József-rend lovagja, 1848-49-iki honvéd-tüzérhadnagy Budapest. — Vorum János, tésői gazda, volt 48-as honvéd 103 éves korában Tésőn. — Vass János, volt 48-as honvédőrhagy 84 éves korában

Szigetváron. — Kőszeghy Ferencz, nyug. városi főjegyző, volt 48-as honvéd 78 éves korában Érsekújváron. — Jánosy Zsigmond, posta- és táviró tanácsos, igazgató-helyettes Kolozsváron. — Majorosi Majorossy Kálmán, dr. ügyvéd, 45 éves korában Nagybecskerekben. — Gyulányi Adolf, székesfővárosi saakfelügyelő, a koronás arany érdemkereszt tulajdonosa 61 éves korában Budapest. — Idősebb Tauffer Károly, budapesti gyógyszerész 62 éves korában Budapest. — Bogán István dr., kanonok, volt egyetemi rektor 68 éves korában Nagyváradon. — Sóváradyai Tóth Kálmán, magyar királyi honvédszázár-százados 40 éves korában Egyiptomban. — Berecz Ede, tanár, a temesvári meteorológiai intézet vezetője Temesváron. — Berics Tivadar, szerb újságíró 65 éves korában Zimonyban. — Kastics Vasa, a Dunagőzhajós-Társaság belgrádi ügynökkétségének vti vezetője 62 éves korában. — Szeresrics József, titeli postamester 65 éves korában Titelen. — Press Dezso, a dunai gőzhajózárszág hajóskapitánya 29 éves korában Budapest. — Virág Dezso, okleveles tanár 27 éves korában Fehértemplomban. — Tóth Ferencz, nyug. tanító 52 éves korában Oriszentpéteren. — Nemesifalvi Sümicsaraszt Antal, köz- és váltóügyvéd, földbírtokos, 32 éves korában Trencsénben.

Nemes Rózné, szül. Pálffy Georgine grófnő 83 éves korában Bécsben. — Özv. Dicsőri Józsefné, szül. dési Borbély Karolina 87 éves korában Debreczenben. — Özv. Thury Ferenczné, szül. Maller Paulina 76 éves korában Albertfalván. — Özv. Klemen Jánosné, szül. Stegmüller Anna 75 éves korában Szombathelyen. — Ötörusszevici Suflyané, szül. vorsterni Welle Franciska Zárabán. — Özv. losonczy Farkas Karolyné, szül. nagyvárdi Fekete Zsuzsanna 84 éves korában Egerben. — Patkóteszéri Zámory Mária, alapítványi hölgy, körösszegi és adorjáni Csáky Györgyné grófné testvére, néhai besenyői és orvendi Beöthy Ákos unokahuga 44 éves korában Budapest. — Özv. Millmann Lajosné, szül. Magdeburgi Alemann Olga ötven éves korában Jolsván. — Poór Tituszné, szül. Kuza Mária 61 éves korában Pozsonyban. — Horváth Mihályné, szül. Resch Anna 58 éves korában Zombolyán. — Jancsó Jánosné, szül. Bauer Róza 38 éves korában Budapest. — Szemerál János és neje, szül. salfai Szitta Irma két éves leány Alósveszteméren. — Köröendi Vadasz Juczika Gabriella, 22 éves korában Budapest. — Janicsk Aduska, özv. Janicsk Kálmánné leánya Godólon. — Szűgyi Zsigmondné, szül. nagyturi Telek Borbáia 50 éves korában Rimaszombaton.

EGYVELEG.

* Drótnélküli zsebletelegráf. Dr. I. Carebotani Berlinben, az 'Urania'-ban egy drótnélküli zsebletelegráfot mutatott be, melynek előre is fényes sikert biztosítottak. (G. L.)

Az Anker élet- és járadékbiztosító-társaság Bécsben 1910 április 18-án tartotta Prokesch-Osten Antal gróf elnökelete alatt ötvenedik rendes közgyűlést. Az előterjesztett üzleti jelentés kiemeli, hogy a lefolyt évben 12.336 ajánlat nyújtott be a társaság főállására óta legmagasabb összegre, 86.514.984 korona 59 fillér tökére és 259.841 korona 61 fillér járadékra és ezek alapján kiállított 10.277 kötvény 76.787.084 korona 80 fillér tökére és 259.841 korona 61 fillér járadékra. Az év végén érvényben volt 87.825 szerződés 572.938.766 kor. 19 fill. tőkével és 1.311.979 korona 13 fillér életjáradék. A haláleseti és vegyes biztosítások tiszta szaporulata 5397 szerződéssel 43.824.634 korona 02 fillért tesz ki. A társaság bevételei 1909 ben 31.608.309 korona 87 fillérre ruginak, kiadatok 13.422.314 korona 86 fillér, tartalékba helyeztetett 17.124.783 korona 57 fillér. A társaság fennállása óta teljesített kifizetések 385.011.314 korona 22 fillért tesznek ki, mely szám mutatja, hogy a társaság milyen módon felel meg nemzetgazdasági hivatásának. A mi a 185.856.945 korona 68 filléryi összes vagyon elhelyezését illeti, az minden tekintetben a törvényes követelményeknek megfelelően történtik és budapesti, bécsi és belgrádi ingatlanokból, papillaris jelzálogokból és papillaris értékpapirokból áll. Erre vonatkozólag a felügyelő-bizottság elismeréssel hangsúlyozza, hogy a társasági vagyonnak alapos megvizsgálása utólag beigazolja, hogy a társaság vagyoni elhelyezéseinek a legszigorubb szolidaritással jár el és a biztosítási alapok és díjtartalékok díjazására különös gondot fordít. Az 1.111.572 korona 92 filléryi nyereségből, mely a tartalékok gazdag díjazása után fennmaradt, 200.000 kor. a biztosítottak nyereségosztalékkiszáratásának alapjának. 200.000 korona a kamatlábcsökkentés céljára szolgáló kiegészítő díjtartaléknak és 35.000 korona az ingatlanérteléknek utaltatott át. A nyereségcsökkentéssel kiegészített haláleseti és vegyes biztosítások nyereségosztaléka gyanánt a társaság jelentékeny hozzájárulásával 1910-ben kifizetésre került: A) osztalékterv (rég száma) 30 százalék, B) osztalékterv (új száma) 20 százalék. C) osztalékterv a biztosítás tartalmához képest egy évi díjnak 3-39,2 százaléka, összesen 1.471.128 korona 11 fillér. A részvényosztalék 240 korona, az 1909. évi részvény-szelvény ezen összeggel a társaság budapesti a bécsi pénztárának és a Wiener Bankvereinnél 1910 április 18-ától kezdve váltatják be. A társaság vagyonából Magyarországon több mint 30 millió korona van elhelyezve. A társaság május 1 én foglalja el új otthonát. Az ujonnan épített társasági palota a fővárosnak egyik legérdekesebb látványossága, három utcára

nyíló hatalmas homlokzataival. A két épületrész között elvonuló utca hivatala less a főváros folyton fokozódó forgalmát határolás-elméződtetni.

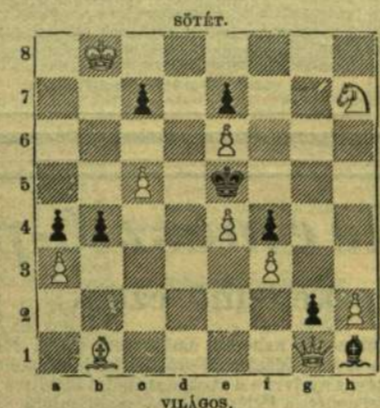
A kozmetika legújabb vívmánya az a kitűnő módszer, melyet a leghíresebb kozmetikusok a legutóbbi tudományos értekezéseikben be is bizonyítottak, hogy az arcbőröt csak úgy lehet a nap és szél káros behatásai ellen biztosan megvédeni, valamint a már meglévő szőpölcét eltüntetni és a száraz s fonyadt bőrt széppé és üdáv várasztani, ha az addig használt univerzális szerekek felhagyunk — melyekkel biztos sikert elérni ritkán volt lehetséges — a minderre külön külön összerakított speciális szereket használunk. Bővebbet mai számunk 407. oldalán közölt hirdetésben.

Usgángó Henrik bérdiszműrua készítő jelen számunkban megjelent hirdetésre felhívjuk olvasóink figyelmét.

Hányászcikés és nyári diarrhőnél a 'Kufeko'-vizben főzve, tej nélkül, kitűnő tápszer cseemésk számára. Miután a 'Kufeko'-ben levő főhőnyenyag a rosszhatású organizmusoknak alkalmatlan talaj.

SAKKJÁTÉK.

2691. számú feladvány Jaspersen J.-től, Svendborg.

Világos indul a negyedik lépésre mattot ad.

A 2679. sz. feladvány megfajtése E. J. Winter-Woodtól.

- 1. Fe1-g3 ... Kd6-e5 2. ... Ke5xb6
2. Fg3-h4 ... Ke5-d6 (a, 3. Fh4-f2 + matt.
3. Fh4-e7 + matt.
2. ... Ke5-b4 3. Fh4-f2 + matt.

KEPTALÁNY.

A 15-ik számban megjelent képtalány megfejtése: Mindenki a maga szerencséjének kovácsa.

Feloldó szerkesztő: Hoitsy Pál.

Szerkesztéségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

MIKSZÁTH KÁLMÁN MŰVEI.

A Noszty fiu esete Tóth Marival. Három kötet. Ára füve 12 korona. - Diszkóban 18 korona.

Mikszáth Kálmán művei a Magyar Könyvtárban:

- Két elbeszélés. (Homályos ügy. - A táborsernagy halála.) K -30
A jó palócok. Füzve -60
Szent Péter esernyője. Füzve -150
Tót atyafiak. Füzve -60
Prakovszky, a sikek kovácsa. Füzve -60
Az új Zrinyiász. Füzve -120
Kisérlet Lublón. Füzve -60
Bevezető ostroma. Füzve -120
Gavallérok. -60
Ne okozdij Pista. -60
Egy választás Magyarországon. Füzve -90
A demokraták. Füzve -60
A németke és egyéb elbeszélések. Füzve -150

MIKSZÁTH KÁLMÁN

Élet és jellemrajz. * Irta VÁRDAI BÉLA.

A nagynevű író első és egyedüli kimerítő életrajza, pályájának eleven, érdekes képe, műveinek élvezetes fejtegetése. Ára díszes kartonkötésben 2 korona 50 fillér.

Kaphatók: LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fia) R.-T.-nál Budapest, VI., Andrásy-ut 21. és minden könyvkereskedésben.

SHANTUNG SELYEM

Salvator. A Bőr- és Lithion-tartalmú vasmentes gyógyforrás. kettő sikerrel használták vesebajoknál, a húgyhólyag bántalmainál és köszvénynél, a cukorbetegségnél, az emésztési és lélegzési szervek hurtyájánál. Húgyhajtó hatású! Kapható áránymiskereskedésekben vagy a Selyem-Lithion-Salvator-társaság kiadásánál Budapest, V. Rudolf-rakpart 6.

'REKORD' készítéska. Legújabb minta. Erős zerge, angol saftján vagy kecske-bőrbel minden színben 18 cm magas, 21 cm széles, selyem béléssel, belül töltettel 11 koronáért kapható a készítőnél. CSÁNGÓ bérdiszműves, Bpest, Múzeum-körút 5. Pénz-, szivar- és bankó-tárazék nagy választékban. Vidékre a pénz előleges beküldése mellett portómentesen.

ALTVATER GESSLER BUDAPEST. FELÜLMULHATATLAN, mert asszonyok, leányok tiszta, fiatal, üde arcot kapnak pár nap alatt, ha a MÁRMAROSI LILJOM-ARCZENŐCSÖT használják. Nem szabadna oly háznak lennie, a hol este, reggel nem a csodás hatású MÁRMAROSI LILJOM - SZAPPANNAL mosakodnának. Kis tégely 1 korona Nagy tégely 2 korona. Szappan 80 fillér. Liljom-puder (3 színben) 1 korona 20 fillér. - Egyedüli készítő: Dr. REISMAN ÖDÖN Gyógyszerháza, Mármarosssziget, Erzsébet-főter 11. Postal rendelések még asnap elintéztetnek.

Ha fáj a feje ne tévóvazzék, hanem használjon azonnal Beretvás pastillát mely 10 perc alatt a legmakacsabb migraint a fejfájást elmúlasztja. - Ára 1 korona 20 fillér. - Kapható minden gyógyszerárban. Készíté Beretvás Tamás gyógyszerész Kispessten. Orvosok által ajánlva. - Három dobozánál ingyen postai szállítást.

SVAICI SELYEM-nél jobb nem létezik! Kérjen mintákat tavaszi és nyári újdonságainkról ruhára és búzra: Diagonale, Gröpon, Straz, Moira, Cröpe de Chine, Foniaras, Mousseline 120 cm széles méte renként 1.20 koronától kezdve, feketében, fehérben, egy színben és színesben, továbbá himzett búzok és ruhák bütiszből, gyanjból, vászonból és selyemből. Csakis garantált szolid selyemszöveteket árusítunk közvetlen magánosoknak bérmentve és elvámolva a lakásba. SCHWEIZER & Co., LUZERN U 24 (Sváciz.) Selyemkivitel. - Királyi udvari szállító.

FIGYELMEZTETJÜK! a n.é közönséget, hogy a legújabb és legizléseesebb fiu- és gyermekruhák kizárólag Fehér és Bosán csögnél kaphatók. Mielőtt a téren bővásárlásait eszköznél, saját érdeklődben kérjük meggyőződni az árak jó minőségéről és az árak olcsóságáról. Fehér és Bosán angol uri szabók, első-rangú férfi-, fiu- és gyermekruhák áruháza Budapest, Múzeum-körút 7. Vidéki megrendeléseket pontosan teljesítünk. A meg nem felelő árakat készsággal becséréljük. Telefon - szám: 86-13. Legolcsóbb és legjobb beszerzési forrás Magyarországon grammfonok és lemezekben TOTH JOZSEF grammfon gyár nagy rakl. Szeged, Könyök-utca 6. Kérjen ingyen árjegyzéket!!! Visszontelrusított keresztetnek.

MATTONI-FÉLE GISSHÜBLER természetes égyvény. SAVANYÚ VÍZ.

Serravallo KINA BORA VASSAL. Hygienikus kiállítás 1908 Legmagasabb kitűnt. Erősítőszeg gyongékkedők, vérszegények és lábadozók számára. Étvágygerjesztő, ideg-erősítő és vérjavító szer. Kötőnöl. 1. Serravallo, a. é. kir. udvari szállító Trieste-Barcola. Vászrolható a gyógyszerárakban filléresen Gyégekben K 2.60, literes üvegekben K 4.80.

Sápkórnál, vérszegénységgnél a test általános erősítése nem kisebb fontossága, mint a vér vastartalmának fokozása. A Vas-Somatose mindkét hatást egyesíti magában és ezért az egyszerű vaskészítményeket felülmulja. Ezenkívül előnye, hogy nem okoz székrekedést, a gyomorot meg nem terheli, a fogakat sem meg nem támadja, sem meg nem feketíti. Rendszeren már néhány heti Vas-Somatose használat után jelentékenyen emelkedik a vér vastartalma és szűnik a lábak gyengesége és fáradtsága, a szivdobogás és más tünetek. Együttal fokozódik az étvágy, a gyomor- és bélműködés szabályozódik, a közérzet és az erőbeli állapot javul. Tessék a Vas-Somatose-t a gyógyszerárakban és drogériákban poralakban (izmentesen) vagy folyékony alakban (édesen) kérni. Utóbbi kísérletezésre a leginkább ajánlható.

JOL JAR HA VALÓDI PALMA-KAUCSUK-SAROK VAN CIPÖJÉN. HA NEM ÜGYEL A VÉDJEGYRE.

OLBRICH-féle utazásicikkkek. Bpest, Terev-körút 6. Telefon 80-44. árjegyz. ingy. Vesszőparipa. liljomtej szappan. Eredetije.

Feketére fest * Hófehérre tisztít hetenként sok 100 ruhát. naponta iltag 20.000 szállett. károlt. Ruhák vegyileg tisztítottak. HALTENBERGER ruhafestőgyárában KASSA. - Alapítási év: 1810.

Pompás, ifju, üde, friss külsőt kölcsönöz minden hölgynek az eredeti keleti

Zeidijje szépitőszerek használata.

Ezen szerek a keleti nők egész szépségét varázsolják elő és a legtökéletesebbjei a kozmetikának. Egy készlet, mely áll keleti krém-ből (2 K) minden bőrtisztításhoz...

MŰASZTALOSOK SZÖVETKEZETE BUDAPEST, IV., VIGADÓ-TÉR 1. SZÁM (DOKNAPARTI CSOBSO) LAKÁSBERENDEZÉSI VÁLLALATÁNAK MINTATERMEIT

SIRKÓ BOROS és KOHN Budapest, VII., Dob-u. 1. (Károly-körút s rók.) Sirkók nagy választékban egyszerű és modern kivitelben a legelőbb árakon kaphatók.

KNUTH KÁROLY MERNŐK ÉS GYÁROS Cs. és kir. fensége József főherczog udvari szállítója. Gyár és iroda: Budapest, VII., Garay-u. 10.

Dr. Gölis-féle emésztő-por (1857 óta kereskedelmi czikk). Etrendi szer, kitűnő hatása van a különösen nehezen emészthető ételek föloldására...

PARADI ARSEN vízben olyan kincsinél van, mely mind a eddigi arsenvas viznél (Ronegno Levico) hatásosabb, könnyebben emészthető s manapság már, minthogy legelőbb orvosi tekintélyeink felkarolják s a főgyógyászok egész serege dícsérik hatásait, hazánkban csaknem kizárólagos keresletnek örvend.

ÓVJA A LÁBÁT talpak viselésével, a mely különösen a hántó talpizadást és talpigérszűkítést meg. Párja K 2.-1.- Legjobb és legbiztosabb segítség lábaink a dr. Högyes-féle impr. asbest-talpak viselésével...

Keresse a nevét!! Rendelje meg a NEVE mellett lévő SZERENCSESZÁMOT!! A véletlenség nagy szerepet játszik az életben és éppen a szerencsés véletlen folytán könnyen megtörténhetik, hogy az önt érdekli név mellett lévő számban eltalálta azt a sorsjegyet, melyre nagy nyereséget jut.

Table with 4 columns of names and numbers: Adél 106985, Elek 3644, Jakab 4083, Ottó 34375, Ágnes 7620, Elemér 52338, Juliska 5468, Ödön 52563, Adolf 9009, Emil 60048, János 4148, Paula 55032, agoston 11902, Endre 71832, József 6424, Pál 89235, Anna 41916, Ernő 34364, József 10862, Péter 96977, Aladár 100663, Ferencz 17733, Kálmán 21761, Pirokska 4103, Albert 2392, Frigyes 91746, Klára 58013, Regina 105966, Alfréd 64477, Gizella 43646, Károly 61201, Róbert 5596, Aranka 3644, Gábor 100681, Klótdid 84351, Rudolf 44766, Ákos 6323, Gáspár 5483, Kornél 101924, Rozália 6302, Ambrus 8467, Gergely 7620, Kristóf 12197, Salamon 4124, András 66013, Géza 14429, Lajos 6565, Sári 24293, Antal 105398, Gusztáv 85125, László 94191, Samu 35305, Árpád 17651, Gyula 9871, Lenke 101372, Sarolta 40805, Berta 20293, György 12121, Lipót 2730, Sándor 51626, Blanka 105234, Hermina 24002, Lőrincz 105343, Szeréna 6251, Borbála 5483, Henrik 4019, Lujza 4019, Simon 59399, Boriska 12324, Hermann 105307, Márton 6302, Tamás 6323, Bella 39323, Hugó 4083, Mátyás 4103, Teréz 90965, Bálint 52578, Ilona 86078, Mihály 5596, Tibor 37416, Béla 4148, Irma 63769, Miklós 6251, Tihamér 6424, Balázs 17757, Ignác 36604, Margit 17331, Tivadár 93196, Dániel 32411, Izabella 46686, Miksa 8564, Valéria 46373, Dénes 46353, Irén 101729, Mária 18665, Viktor 38241, Dezso 5635, Imre 103871, Mór 4124, Vilmos 69007, Emma 2730, István 2392, Matild 5468, Vilma 92654, Ernesztin 106911, Iván 6565, Nándor 17419, Vince 61192, Éva 51175, Janka 5835, Olga 18153, Zsófia 90963, Edé 8517, Jolán 42623, Oszkár 23001, Zoltán 69415, Erzsébet 11922, Zsigmond 38180

Kwizda Fluidja Kigyó-védjegy. Turista-fluid. Rég bevált aromatikuss bedörzsölés az inak és izmok erősítésére és edzésére, mint segítségser köszvény, rheuma, ischias és zsabánál. Turisták, kerékpározók, vadászok és lovasok által sikerrel használva elő- és utóérősítőre nagyobb traktus után.

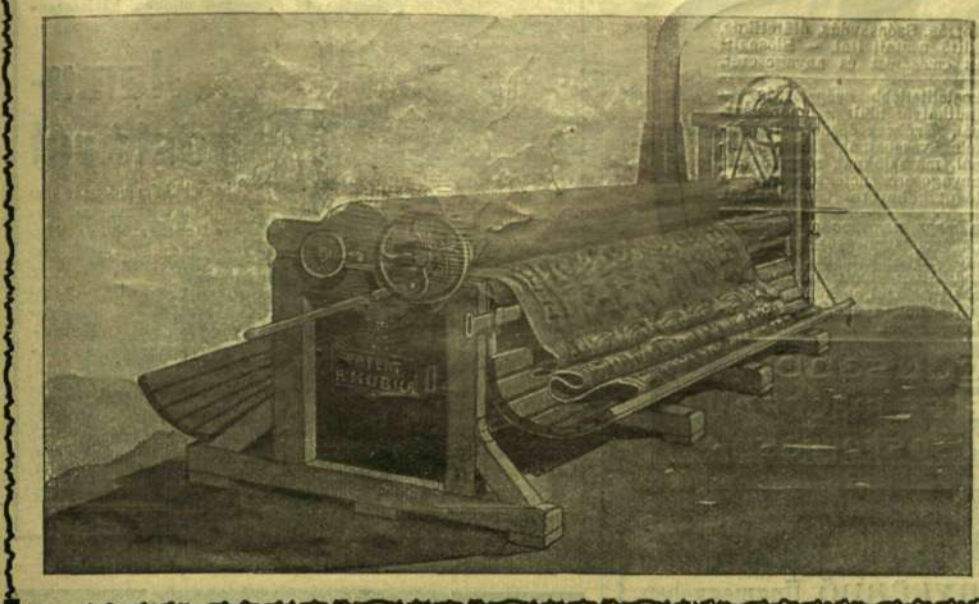
Valódi harczi kanári madarak. Egészleges, szép hangu nappali énekesek 10, 12 kor. Árban. Elő-énekesek 16, 20, 25 kor. Nőstények: 3 és 5 kor. A legmagasabb kitüntetések. Jótállás elő állapotban való megérkezéskor. 14 napi próbaidő. Utánvétel. Kanári madár-nagygyűlés.

ÜRTÖMB, HOMOK ÉS SALAK- TÉGLGYÁRTÓ GÉPEK a legkülönbözőbb típusokban kézi vagy erő-hajtásra berendezve. Napi teljesítmény 7-20000 darab falazótégla. 228. számú speciális ajánlatok és utasítások díjmentesen. Dr. GASPARY & Co. MARKRANSTADT Leipzig mellett.

+ Soványság. Szép, telt testidomokat, egyönyörű kelyet nyelhet a törvényileg védett "BÜSTERIA" eróporunk által, arany éremmel kitüntetve: Parisban 1900, Hamburgban 1901, Berlinben 1903. Húsz 6-8 het alatt egész 30 fontig. Szigorúan szolid, nem ártalmas. Számos közszemélyvilágnítás. Doboz használható utasítással 275 K. A pénz postautalványon beküldése, vagy utánvét mellett, beleértve portó is. Hygienische Institut Dr. Franz Steiner & Co., Berlin 57, Königgrätzerstr. 66. Leraikai Magyarországi részlete: Török J. Gyógyszertára Budapest, VI., Király-utca 12. szám.

LOHR MARIA Csalpko-, vegyszertári tisztító és festészet intézete. Gyár: VIII., Baross-utca 85. Főhivatal: IV., Eszák-út 6. VI., Andrássy-út 16. VII., József-körút 2. IX., Calvin-tér 9. V., Harmad-csod-utca 5. VI., Teréz-körút 89.

Villanyerőre berendezett szörme-, szőnyegmegővő-, poroló- és tisztító-intézet

KERBER HENRIK

Bpest, VIII., Nap-utca 10.

Ablak-, lakástisztítási, szobabeeresztő-, pormentesítő- és feregirtó-vállalat. ::

Alapított 1890. ***** Telefon: 53-55.

A MODERN KOZMETIKA LEGUJABB VIVMÁNYA!!

Anglia és Amerika előkelő hölgyvilágának legkedveltebb és legelterjedtebb szépségcsereiből Budapest fővárára létesült. A leg-híresebb kozmetikusok legújabb kísérletezéseinek eredményei ezek a csodás és szenzációs hatású ártalmatlan vegyi készítmények, melyek a legkényesebb igényeket is kielégítik.

DALLOFF TEA

Dr. Dalloff párisi orvostól. Kövérség ellen. A Dalloff teát kizárólag Párisban készílik és az ártalmatlanságáért teljes garancia nyújtatik. A hölgyek természet karosavá és elegánsa változtatja. Az urakat megszabadítja a terhes kövérségtől.

Prospektus minden dobozban. - Csak akkor valódi, ha minden doboz vörös pecsétjén British Manufacture Original felírás áll. Kapható a legelőbb gyógyszertárban és drogeriában. Főraktár Magyarországi részlete: Stern Zsigmond drogeriája, Budapest, Váci-körút 42.

Egy szép arcz ajánló levél minden szívhöz, melyet az anyatermészet kedvezeinek utralvónál adott. Sajna, csak kevesen diésekedhetnek ezzel az előny-nyel. Rózsás arczint és finom arczbirt azonban - hála az arcz-ápolás-művészet vivmányaiknak - ma már minden hölgy szerehet magának egy alkalmas szer használatával. Egy ilyen szer a brünni

Grollich-féle szénavirágsszappan a mely értékes erdei és mezői virágok kivonatából van készítve és a mely az arczint megszépíti. A haj a Grollich-féle szénavirágsszappan használatától dúsabb és hullámosabb lesz. Továbbá mint gyermekszappan is kiváló szolgálatot teljesít a Grollich-féle szénavirágsszappan. Egy darab ára - elegendő több hónapra - 60 fillér. Széküldés hely, a hová a megrendelések küldendők: JOHANN GRODLICH vegyi-kozmetikai laboratoriuma a felébr anyghalozs Brünn. Főraktár Budapest: Török József, Király-utca, Egger Nádor-gyógytára Váci-körút 17, Molnár és Moser drogeria, Korona-herczeg-utca 11., Detsinyi Károly drogeria, V., Fűrdő-utca 10., Lux Mihály drogeria, IV., Múzeum-körút 7. sz.

MARGIT GYÓGY-FORRÁS Beregmege. gyomor, belek, húgyhólyag s különösen a légző-szervek hurutos bántalmánál igen jó hatást még akkor is, ha vérsekese esete forog fenn. Megrendelhető: ÉDESKUTY L.-nél Budapestben és a forrás kezelőegénél Munkácson.

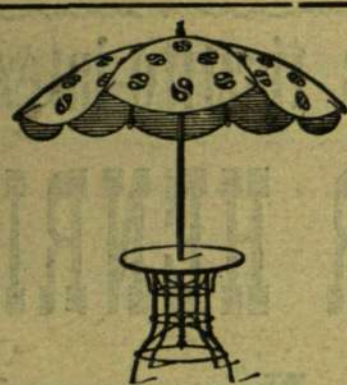
SORG NAGYSZÁLLODA HÉVIZ, Keszthely mellett, Zala-m. 75 szaraz, nagyobb és kisebb, minden kényelemmel berendezett szobával, 5 perc alatt a fűrdőtelep gyalog is elérhető, a hova kocsiközlekedés egész napon át tartatik. Kitűnő jó konyha, valódi hamisitatlan balatonmelléki borok, oleds, előzőkény kiszolgálás. Lakások penziónál és anélkül is kaphatók. Bővebb felvilágosítással és tájékoztató prospektussal szivesen szolgál a tulajdonos s: Sorg Antal, Budapest-Kőbánya.

HALL-fürdő. Felső-Ausztria. Elsőrangú jodbrómfürdő. Európa legelőbb és leggyógyhatásosabb jódforrása. Hély: május 1-től október 1-ig. Felvilágosítást és prospektust küld az állami gyógytelepek igazgatóságán. Dr. Gerstel sanatóriumna télen is nyitva van.

BLUZOK PRINCESSÉ RUHÁK costum és pongyolák FALUDI LÁSZLÓ Bpest, VI., Andrássy-út 48. Divatlap ingyen!!

Lawn-Tennis raketek és labdák elsőrangú angol gyártmányok. Angol sportczikkek Football, Golf, Polo, Croquet. Sport-czipők, sweaterek, sapkák, stb. Testező tornaszerek. Árjegyzéket bérmentve küld: WESZELY ISTVÁN angol sport-, gummi- és acélárú-üzlet Budapest, IV., Váci-utca 9.

HIRDETME NY. Ezennel közhírre tétetik, hogy miután a Magyar Királyi Pénzügyminiszterium ellenőrző közegei a Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték (XXVI. sorsjáték) I. osztályára szóló sorsjegyeket felülvizsgálták, azok a fővárosi árusítók által árusítás végett kiadottak. Az I. osztályú húzása 1910 május hó 19. és 21-én tartatik meg. A húzások a Magyar királyi állami ellenőrző hatóság, és királyi közigyelző jelenlétében, nyilvánosan történnek, a húzási teremben. Sorsjegyek a Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték valamennyi árusítónál kaphatók. Budapest, 1910. évi április hó 24-én. Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték Igazgatósága. Tolnay. Hazay.

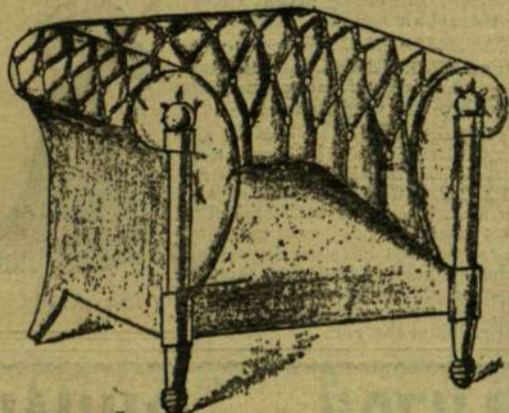

250 cm. kertiernyő,
95 cm. vasasztallal ára 66 K.

Egyéb kerti butorokról, valamint vas- és réz-
butorokról árlapokat díjtalanul küldünk.

PÁPAI és NÁTHÁN
Budapest, VI., Andrássy-ut 2. szám.

BŐRSZÉKIPAR
Kendi Antal Budapest, IV., Károly-u. 2.

ANGOL BŐRBUTOR készítése, festése és renová-
lása saját műhelyemben. **Ebédlozók, iroda-fotelok**
valódi bőrrel. **Ülőbutor állványok kárpitozása.**
Székátlakítások!

Rohitsj

Tempel

Styria

Donati

**Legdusabb,
természetes magnézium-
glaubersósforrások.**

SZOBRÁNCZ

GYÓGYFÜRDŐ Ungmegyében.
Glaubersós, hideg, kénés, sós víz. Gyomor- és máj-
betegek magyar Karisbadja.

Fürdőidény: május 15-től szeptember 15-ig. Előidény: május
15-től június 1-ig. Utóidény: szeptember 1-től szeptember 15-ig.
30 % árengedményvel a lázásoknál.

Ez a maga nemében páratlan gyógyvíz, mint ivógyógyvíz biztos
segélyt nyújt gyomor- és bélbetegségek, alhasi pangásoknál, makacs
székrekedések, enyhe, oldólag hat, májbetegségeknél, epehólyag és epe-
kövek oldólag hat. Vértódlásoknál, szédülések, hűdések, guttales
rohamoknál vérelvonás, felszívólag hat, csúszós és kőszvényes bántal-
maknál s kór okozta erjeszt termékekre, elrakódásokra az ízületek-
ben, azok oldására és kiküszöbölésére hat. Kövérség, szívelhija-
sodás ellen, emkórbetegségeknél, veséjajásoknál egy a emkór-, mint
a fehérvérkérdést gyorsan és kedvezően befolyásolja.

Mint fürdő különféle izadmányokat, daganatokat, ízületi és csont-
bántalmakat, eszontszit kedvezően osztja. Gyérlykóros daganatok,
fekélyek ellen, méh és méh közötti izadmányok, hashártya izadmá-
nyok felszívódását elősegíti, a legkülönfélébb makacs idült bór-
betegségek ellen bámulatos gyorsan hat.

Vasúti állomás: az Alföldről és Pest felől jövőknek Ungvár,
a felvidék és illetve Kassa felől jövőknek Nagy-Mihály, honnan ké-
nyelmes bérkocsikon 1 és 1/2 óra alatt elérhető.

A víz otthon is sikeresen használható. Ára: egy nagy láda 40 üveg-
gel 30 kor., kis láda 20 üveggel 11 kor. A víz a vasuton szállítási
közvetményben részesei.

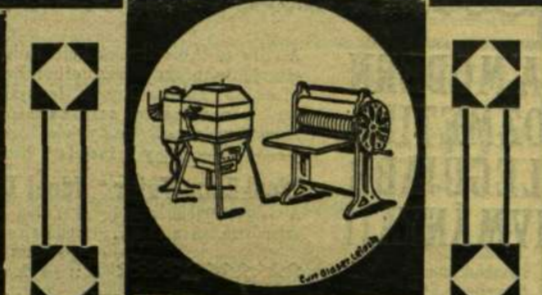
Megrendelések és tudakozások: «Szobráncz gyógyfürdő
igazgatóságának Szobráncz gyógyfürdő» ezimendők. Posta-
és távirat-állomás helyben. A fürdő igazgató-orvosa: Dr. Russay
Gábor tájékoztató. A fürdő igazgatóság.

KITÖR A DICSÉRŐ

Hamu- rostáról

beszél. Sahaújdomság nem
vált o yan gyorsan köz-
kedtetlé, mint ez az egy-
szerű és nagyszerű házi
és köz. amely reegyeteg
időt, még több fáradságot
takarít és sok veszélytől
óvja meg Önt. **Folyo-
sóra menés, fujta-
tás, löbálás a mul'tá.**
Vele a vasolás dívetet. Már
az első kísérlet elragadja
és halasán tovább ajánlja. Kérjen ingyen és bérmentve illusztrált
leírást. A Hamu-rosta daraja **K 2.80.** Kapható minden szakba-
vágó üzletben. Vezérképviselők **Arak és Fehér** Budapest,
VIII., József-körut 33. Postai szejtküldés ut-nyvétel, vagy az összeg
előzetes beküldése ellenében.

Titania

Gyorsgőzmosógépek, ruhamángorlók, facsarók
utólérhetetlenek minőség és teljesítőképesség tekín-
tetében! **Legolcsóbb árak. Katalógus ingyen és**
bérmentve. Képviselők kerestetnek.

TITANIA-MŰVEK, WELS 9 Ob.-Oest.
Magyarországi vezérképviselő: Takács Oszkár, Budapest,
VI., Nagymező-utca 49. szám.

VASÁRNAPI UJSÁG

20. SZ. 1910. (57. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ **HOITSY PAL.** FŐMUNKATÁRS **MIKSZÁTH KÁLMÁN.** BUDAPEST, MÁJUS 15.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Egyes szám
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. ára 40 fillér.

Előfizetési feltételek: Egész évre — 16 korona. A «Világkronika»-val
Félévre — 8 korona. negyedévenként 80 fillérrel
Negyedévre — 4 korona. Kulföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
határozott viteldij is csatolandó.

MOHORA, MIKSZÁTHFALVA ÉS A SZARVAS.
(Képmagyarázó szöveg a szerkesztőhöz.)
Kedves barátom!
Te, a mint látom, egy egész Mikszáth-szá-
mot akarsz hozni megint s felfedni olvasóim
előtt horpácsi «grund»-omat, mint valami
Dzierdzon-közpüt, s aztán egy kicsit humorossá
tenni a gazdálkodásomat. Ez a ti tendenciá-
tok, a feleségemé is. Mintha csak azt zúgná-
tok folyton a fülembé: «Vissza az íróasz-
talhoz!»
Hiszen az igaz, nem valami jól megy a
gazdaság. De hát kinek megy jól? Hiszen
mindenki nyög és szidja a mostoha időjárást,
a roszt közigazgatást, a drága napszámot és
várja az esőt a maga izlése szerint. Hát én
mért ne várhassam? Furesa. Csak tőlem irigy-
litek? Egyitek kiszámítja, hogy a lovaim tar-
tása annyi és annyi forintba kerül s mint-
hogy e lovak nem visznek négyesernél több-
ször évenként, ezért az összegért fehér ruhás
lányok által vontatott hintón járhatnak így
nyaranta.
Aztán a «grund»-ot magát is roszt hirbe hoz-
zátok. A minap is nálam volt Gajdács Pál
barátom, a ki a zsiros Alföldön, Tótkomlóson
pap, mutogatom neki nagy büszkén a birto-
kot, elmondván róla, hogy ezek voltaképp a
földdé vált könyveim, mert egyetlen krajezár
sines a vételárukban, a mi újságirói vagy más
keresményből származnék.

Százasokat, ezreseket a Diana-krém és Diana-szappan

költöttek a francia és angol hölgyek szé-
pítőszerkekre addig, mig nem ismerték
elsőrendű bőrápoló tüneményes határát, különösen a **szeplők és pattanások** el-
tüntetésénél. Ma már azonban teljesen tudatában vannak annak, hogy a Diana-krém
és Diana-szappan lemossa a szeplőt és pattanást az arczról és kezekről. :: :: :: ::

VEGYÉSZI VELEMÉNYEK.

BIZONYÍTVANY.
Ezennel bizonyítom, hogy az Erényi Béla budapesti gyógyszerész ur ál-
tal forgalomba hozott Diana-krémet és Diana-szappant megvizsgáltam és
megállapítottam, hogy ezek a bőrre semminemű ártalmas alkatrészeket nem
tartalmaznak. Vegyi összetételükről íllóve, ugy az arc- mint kézre finom-
nitó és tisztítószertől legjobban ajánlhatom.
Budapest, 1907 márczius 18.
Dr. TELBISZ JÁNOS,
kir. keresk. és váltótörvényszéki hites vegyész.

BIZONYÍTVANY.
Aláírott ezennel bizonyítom, hogy az Erényi Béla gyógyszerész ur, buda-
pesti lakostól bemutatott Diana-szappant, Diana-arczkrémet megvizsgálva,
azokban fémmerceket, maró hatású vagy külső használatkor ártalmas egyéb
anyagokat nem találtam, miért is nevezett szépitő-, bőr- és hajápolószerek
árlatmanok és így használatuk ellen kifogás nem emelhető.
Kelt Budapestben, 1905 márczius 15.
Nyilvános vegyikísérleti állomás
Dr. NEUMANN ZSIGMOND m. p.
kir. keresk. és váltótörvényszéki hites vegyész.

DIANA-PUDER

pedig arról nevezetes, hogy az arczon egyenletesen tapad, szabad szemmel teljesen láthatatlan;
amennyiben pedig teljesen ártalmatlan szerekből van összeállítva, ki van zárva a láthatósága a kékes-
szinű arczbőrnek, amely szín olyan nők arczán látható, kik ártalmas összetételű pudert használnak.

Egy üvegtégely Diana-krém (nappali és éjjeli
használatra) 1 kor. 50 fill.
Egy üvegtégely Diana-krém (csak éjjeli használatra)
1 kor. 50 fill.
Egy nagy darab Diana-szappan 1 kor. 50 fill.
Egy nagy doboz Diana-puder szarvasbőrrel együtt
(fehér, rózsá, vagy sárga színben) 1 kor. 50 fill.

Kapható egész Európában a gyógytárakban, drogériákban és parfümeriákban. Aki nem tudja saját helységében beszerezni az rendelje meg a központból:
ERÉNYI BÉLA gyógyszerész Budapest, Károly-körut 5.
(A legkisebb megrendelés is fordulópóstával utánvétellel eszközöltetik.)

MIKSZÁTH KÁLMÁN IRÓASZTALA ELŐTT. — Joly Gyula felvétele.